

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TERV

SÜLYSÁP VÁROS

Hatásvizsgálat munkarész

2020. augusztus 15.

1	Vezetői összefoglaló.....	2
2	Az I. munkarész kulcs megállapításai	4
3	A munkaerőpiac helyzete.....	4
4	A vállalkozások helyzete.....	10
4.1	Vállalkozói felmérés eredményei	11
5	Összefoglalás	32
6	Felhasznált források	33

1 Vezetői összefoglaló

Jelen dokumentum Süllyap Város Gazdaságfejlesztési Terv II/III. hatásvizsgálat részfeladatát tartalmazza. A munkarész célja Süllyap Város, a COVID-19 által okozott válság Süllyap gazdaságára gyakorolt hatásának feltérképezése, a helyi gazdaság érintettségének és ellenállóképességének azonosítása.

A 2020 tavaszán kialakult járványügyi helyzetnek már rövid távon is súlyos következményei jelentkeztek. Az előzetes becslések szerint is országsszerte több tízezer álláshely szűnt meg, illetve a vállalkozások nagy száma került nehéz helyzetbe az egyéni vállalkozóktól a legnagyobb foglalkoztatókig. A veszélyhelyzet megszűnésével közép- és hosszú távon, országos és helyi szinten egyaránt szükséges a válság következményeinek felszámolása, a gazdaság újraindítása. A dokumentum legfontosabb célja válság első hatásainak feltérképezése és a legfrissebb statisztikai adatok alapján pontos helyzetkép meghatározása.

A dokumentum három egységből épül fel. Elsőként, az előző munkarész kulcsmegállapításai alapján, röviden bemutatjuk Süllyap legfontosabb, a gazdasági helyzet tekintetében legrelevánsabb társadalmi-gazdasági jellemzőit. A második blokkban megvizsgáljuk a 2020-as év első felében tapasztalható munkaerőpiaci folyamatokat a legfrissebb országos, pest megyei, budapesti, nagykáti járási és települési adatok alapján. A munkaerőpiaci tendenciák valamennyi szinten, már az év elején, enyhe emelkedést mutattak a regisztrált álláskeresők számában, melyet erőteljes növekedés követett a veszélyhelyzet márciusi kihirdetésével. Az országos-megyei-fővárosi-járási-helyi adatok a veszélyhelyzet megszüntetését követően is együtt mozogtak: a növekedés intenzitása csökkent, de egyelőre nem állt meg. Ez részben összefügg azzal, hogy bár a veszélyhelyzet nem, de a járványügyi készültség hatályban van, így a bizonytalan helyzetben óvatosan terveznek a gazdasági szereplők. A regisztrált álláskeresők járási nyilvántartásában havi bontásban érhető el a munkát keresők létszáma iskolai végzettség szerint – ez alapján a közép-és felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalókat érintette leginkább az elbocsátási hullám. Bár az alapfokú végzettséggel rendelkezők számban a legnagyobb álláskeresői csoportot adják, köztük arányaiban lényegesen kevésbé nőtt a regisztrált álláskeresők száma.

Süllyapon a nyilvántartott álláskeresők számának növekvő tendenciáját leköveti az álláskeresői járadékért folyamodók növekvő száma. Ezzel összefüggésben az önkormányzat szociális ellátásért fordulóknak számában is növekedés várható.

A második blokkban a munkaadók, vállalkozások helyzetét vizsgáltuk. Szektorális érintettség alapján, a leginkább veszélyeztetett ágazatokban (Művészet szórakoztatás, szabadidő, Szállítás-hely szolgáltatás, vendég-látás, Kereskedelem, gépjármű-javítás, Egyéb szolgáltatás) működő vállalkozások aránya 20%

körüli Sülysápon. Ez az érték a Nagykáta járáson belül a legjobbak közé tartozik, azonban a válság továbbgyűrűzésével a kevésbé veszélyeztetett szektorokban működő vállalkozások is nehéz helyzetbe kerülhetnek. A cégnyilvántartás adatai alapján 2020 augusztusig nem látható jelentősebb számú megszűnő vállalkozás, ami azt jelzi, hogy az első akadályokat a helyi cégek nagyobb része áthidalta, de ez az idő előrehaladtával és a kilátások romlásával negatív irányba változhat.

A vállalkozói elemzés szekunder része kiegészült egy primer kutatással, melyet a Sülysápon működő vállalkozások körében végeztünk. Az ehhez összeállított, és az önkormányzat által elektronikusan, szeptemberben kiküldött kérdőív 239 helyi vállalkozáshoz jutott el (a cégnyilvántartás adatai alapján 294 vállalkozás volt 2020 augusztusában nyilvántartva), melyből összesen 32 vállalkozástól kaptunk választ. A felmérésben a gazdasági szereplőket vállalkozásuk jellemzőiről, a járványhelyzet tevékenységükre kifejtett hatásairól, a válságkezelő intézkedések megítéléséről, valamint az általuk prognosztizált gazdasági kilátásokról kérdeztük. A járványügyi helyzet kiszámíthatatlansága miatt a különböző szektorok eltérően reagáltak. A leginkább kitett ágazatok azonnali elbocsátással, illetve a munkalehetőségek felfüggesztésével, a válságnak kevésbé kitett iparági szereplők inkább a tevékenységeik átszervezésével, a távoli munkavégzés lehetőségének biztosításával, illetve egyéb intézkedésekkel. Sajnos a járvány második hullámának köszönhetően a válság elhúzódása olyan vállalkozásokat is nehéz helyzetbe hozhat, melyek nem a leginkább veszélyeztetett szektorokban működnek. Jelen elemzésünk megállapításai az első hullám utánra érvényesek, a friss tendenciák elemzése már újabb felmérést igényel.

A minta ugyan nem reprezentatív a Sülysápon működő vállalkozásokra nézve, ám elegendő információt nyújtott ahhoz, hogy képet kapjunk a cégek aktuális helyzetéről. Az adatelemzést leíró statisztikák, keresztábra-elemzés és varianciaanalízis alkalmazásával végeztük el, SPSS programcsomag használatával. A blokk lezárásaként összegyűjtöttük azokat a legfontosabb intézkedéseket, melyeket a Kormány az elmúlt hónapokban hozott kifejezetten a munkaadók és munkavállalók támogatására.

Végezetül a vizsgálatok eredményeinek összegzése mellett, a következtetések megfogalmazásával zárjuk az anyagot.

A III. munkarészben a település vezetésével együttműködve kidolgozzuk a válság hatásait ellensúlyozó, illetve a további fejlődést megalapozó gazdaság-(re)vitalizációs és -fejlesztési programot, melyen belül meghatározzuk az önkormányzat számára a helyi gazdaság fejlesztése érdekében javasolt lépéseket.

Budapest, 2020. augusztus 15.

.....

Dr. Lendvay Endre

ügyvezető

Responsum Kft.

2 Az I. munkarész kulcs megállapításai

Az I. munkarészben részletesen vizsgáltuk Süllyap társadalmi-gazdasági jellemzőit az RSC-módszer alapján, amely során Süllyap mintegy 100 alapadatból képzett 24 indikátorát vetettük össze járási, megyei és országos adatbázisunkkal. Utóbbi az ország valamennyi településének adatait tartalmazza. A vizsgálat alapján megállapítottuk, hogy a település lakosságának jelentős részét teszik ki az ingázó munkavállalók, akik jövedelmüket nem helyben szerzik és tudásukkal nem a helyi vállalkozásokat erősítik. A helyi gazdaság karakterisztikája vegyes képet mutat: bár a Nagykáta járás átlagát tekintve kedvező számban vannak jelen helyi vállalkozások, ezek bruttó hozzáadott értéke a járási átlagnál alacsonyabb. Ezzel együtt 2014 és 2018 között a vállalkozások árbevétele intenzíven nőtt, emellett pedig a megszűnő vállalkozások száma is nagyobb volt a járási értékeknél. A helyi gazdaság gerincét a nagy számú mikro- és kisvállalkozás mellett 4 nagyobb, 50 főnél nagyobb foglalkoztató adja. Ezen vállalkozások jelentős része (mintegy négyötöde) olyan szektorokban tevékenykedik, melyek a jelenlegi is tartó válságban részben vagy kevésbé érintettek.

Vizsgálatunk kiterjedt a vállalkozások és az önkormányzat forrásbevonó képességére is, mely elmarad még a Közép-magyarországi Régióra jellemző alacsonyabb értékektől is. A képet árnyalja, hogy az I. munkarész lezárását követően VEKOP-konstrukció keretében 3 települési vállalkozás is támogatáshoz jutott, összesen mintegy 100 millió Ft értékben.

3 A munkaerőpiac helyzete

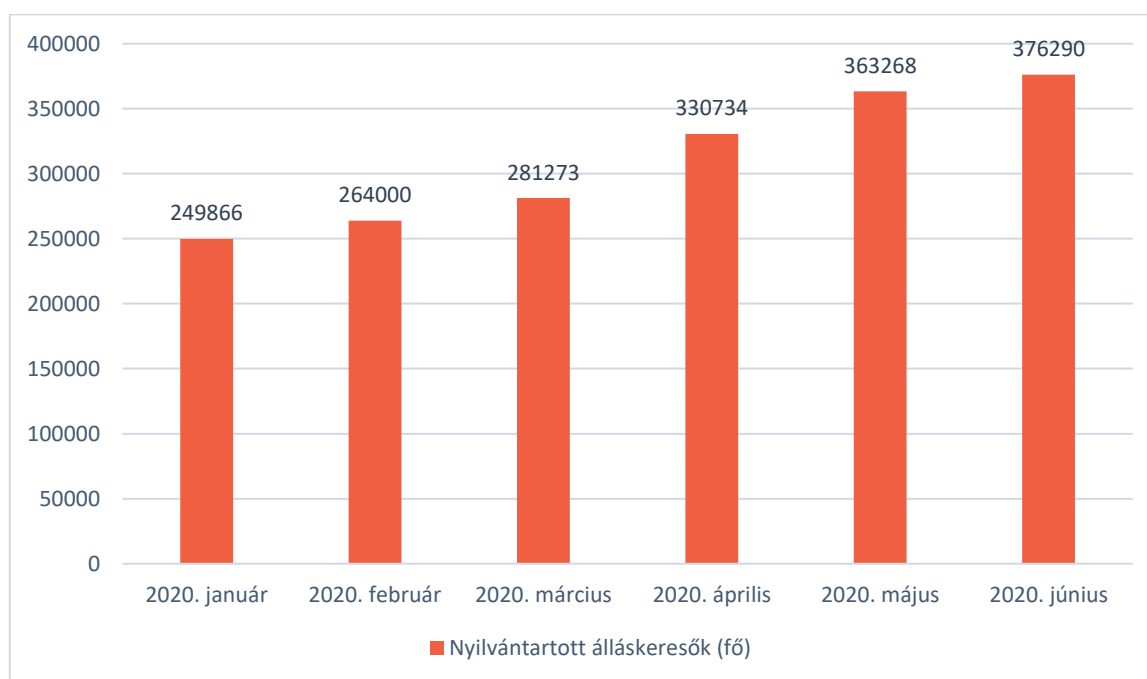
A válság természetéből fakadóan – rövid időn belül egész iparágak álltak le teljesen, illetve számtalan vállalat kényszerült tevékenységeit leépíteni, szüneteltetni – országosan több tízezer munkavállaló szembesült azzal, hogy állása részben vagy teljesen megszűnt. A járványügyi helyzet kiszámíthatatlansága miatt a különböző szektorok eltérően reagáltak. A leginkább kitett a szálláshely szolgáltatás, vendéglátás, valamint a művészet, szórakoztatás, szabadidő területén tevékenykedő munkaadók jelentős része azonnali elbocsátással, illetve a munkalehetőségek felfüggesztésével reagált – tekintve, hogy a szolgáltatásaikra való kereslet is ellehetetlenül a különböző óvintézkedések következtében (például kötelező zárva tartás, nagyobb méretű rendezvények szüneteltetése stb.). A válságnak kevésbé kitett iparági szereplők közül inkább a tevékenységeik átszervezésével, a távoli munkavégzés lehetőségének biztosításával, illetve egyéb intézkedésekkel reagáltak a rendkívüli helyzetre, azonban a válság elhúzódása olyan vállalkozásokat is nehéz helyzetbe hozott vagy fog hozni, melyek nem a leginkább veszélyeztetett szektorokban működtek. A munkaerőpiaci folyamatok feltérképezéséhez megvizsgáltuk a nyilvántartott álláskeresők számának változását 2020 első

félévében, a jelen tanulmány készítésének idején elérhető legfrissebb adatokkal (2020. június) bezárólag. Az adatok vizsgálata során kiemelt figyelmet fordítottunk a megyei és budapesti adatokra, hiszen a helyzetelemzés során is megállapítottuk, hogy a Süllysáp munkavállalói nagy részben Budapestre és a megyében Vecsésre ingáznak.¹

Az országos, megyei, budapesti, járási és települési adatok egybeesnek a tendenciákat tekintve: már az év elején megfigyelhető egy kisebb mértékű emelkedés a nyilvántartott állás keresők számát tekintve, majd áprilistól egy intenzív növekedés tapasztalható: a statisztikában is visszatükröződnek a tömeges elbocsátások. A növekedés tendenciáját tekintve csökkenő értéket mutat, azonban míg a veszélyhelyzeti intézkedések újbóli bevezetése reális lehetőség, nem is várható, hogy az érintett vállalkozások visszatérnek a járvány előtt megszokott munkarendhez és jelentősebb mértékben növelik a foglalkoztatotti létszámot.

A nyilvántartott állás keresők számának változását az 1. ábra, a megyei és budapesti tendenciákat a 2. ábra szemlélteti.

1. ábra: Nyilvántartott állás keresők létszámának változása országosan 2020. január és június között

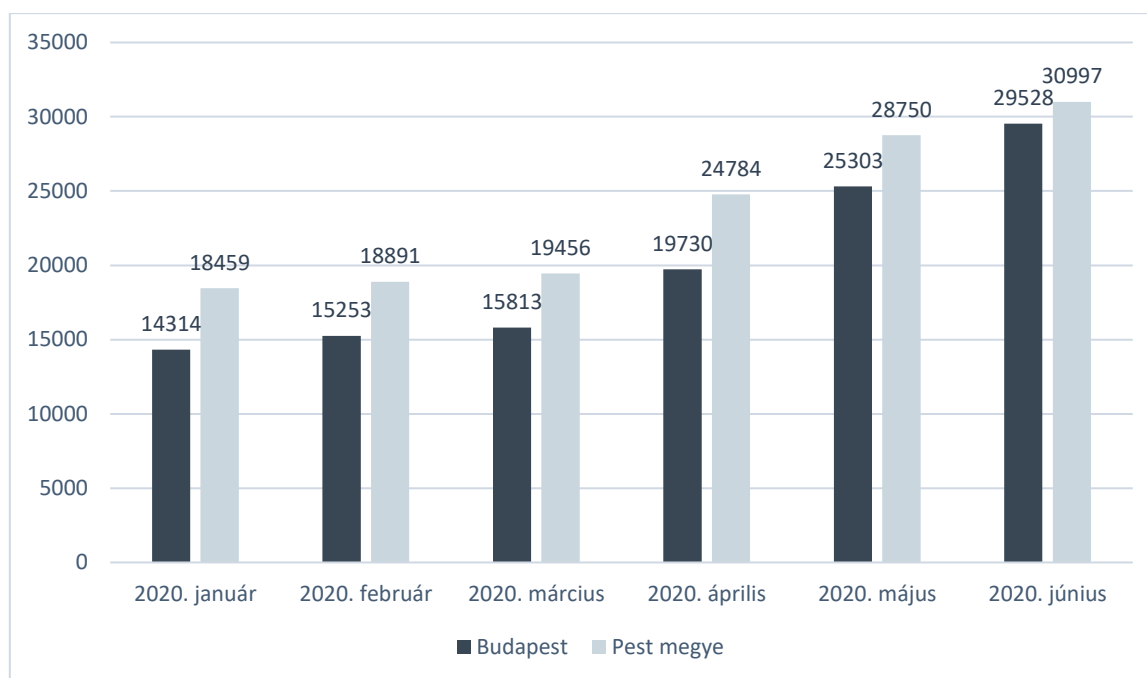

Forrás: nfsz.munka.hu – idősoros adatok

¹ I. munkarész, illetve Ingázók száma és céltelepülései, forrás:

<http://webmap.lechnerkozpont.hu/webappbuilder/apps/foldqomb1708/> - letöltés dátuma. 2020. augusztus 6.

2. ábra: Nyilvántartott álláskeresők létszámának változása Pest megyében és Budapesten 2020. január és június között

Forrás: nfsz.munka.hu – idősoros adatok

A Nagykátai járás vonatkozásában, havi bontásban rendelkezésre álló adatok is ezt a folyamatot támasztják alá: a statisztikában megjelenő álláskeresők első hulláma után, májusban és júniusban is növekedett a nyilvántartott álláskeresők száma (1. táblázat és 2. táblázat). Természetesen figyelembe kell venni, hogy a munkájukat elvesztők nem azonnal jelennek meg a nyilvántartásban, hiszen ezt több tényező is befolyásolja (például a felmondási idő kitöltése).

A nemek arányát tekintve idősorosan nem tapasztalható változás a trendben: a női álláskeresők száma enyhén meghaladja a férfiakét. Korosztályi bontásban jól látható, hogy leginkább az aktív korúakat érintette a munkahely elvesztése, bár a 25 év alatti és 55 év feletti álláskeresők száma is nőtt, de közel sem olyan arányban, mint a 25-54 év közötti korosztályban. A válság leginkább az aktív korosztályt sújtotta.

1. táblázat: A Nagykátai járás nyilvántartott álláskeresői nemenkénti és korcsoportonkénti változása 2020. január 20. és június 20. között

	Férfi	Nő	Együtt	25 év alatt	25 - 54 év	55 év és felette	Együtt
2020. január 20.	760	956	1 716	158	1 045	513	1 716
2020. február 20.	799	995	1 794	184	1 099	511	1 794
2020. március 20.	876	1 051	1 927	203	1 189	535	1 927
2020. április 20.	1 065	1 286	2 351	243	1 507	601	2 351
2020. május 20.	1 152	1 390	2 542	278	1 624	640	2 542
2020. június 20.	1 221	1 420	2 641	316	1 686	639	2 641

Forrás: *nfsz.munka.hu* – idősoros adatok

A járási adatok tekintetében, az országos és megyei adatokhoz hasonlóan, már év elejétől tapasztalható volt az álláskeresők számának növekedése minden korosztályban, illetve végzettségi szinten, azonban a veszélyhelyzet kihirdetését követően jelentős ugrás következett be: végzettségtől függetlenül legalább ötödével növekedett az álláskeresők aránya a Nagykátai járásban március és június között. Végzettség szerint a leginkább érintettek a szakközépiskolai, technikumi végzettséggel rendelkezők, körükben több mint másfélszeresére nőtt az álláskeresők száma, őket követik a gimnáziumi, valamint a főiskolai/egyetemi végzettséggel rendelkezők. Bár az alapfokú végzettséggel rendelkezők jelentik létszámban a legnagyobb nyilvántartott álláskeresői csoportot a járásban, mégis körükben emelkedett legkisebb arányban az álláskeresők száma. A válság tehát – jelen tanulmány írásának idején – jobban érinti a magasabb kvalifikált munkaerőt, mint az alacsonyabb képzettségűeket.

2. táblázat: A Nagykátai járás nyilvántartott álláskeresői iskolai végzettség szerinti változása 2020. január 20. és 2020. június 20. között

	Általános iskola	Szakiskola, szakmunkás képző	Szak-középiskola, technikum	Gimnázium	Főiskola, egyetem	Együtt
2020. január 20.	888	434	239	n.a.	48	1 716
2020. február 20.	922	461	249	114	48	1 794
2020. március 20.	976	506	260	134	51	1 927
2020. április 20.	1 114	641	344	185	67	2 351
2020. május 20.	1 183	691	388	207	73	2 542
2020. június 20.	1 220	716	415	211	79	2 641

Forrás: *nfsz.munka.hu* – idősoros adatok

A súlysági települési adatok (3. táblázat) együtt mozognak a járási, pest megyei, budapesti és országos adatok tendenciáival: a márciusi veszélyhelyzet kihirdetését követően az áprilisi adatokban már látszik az álláskeresők jelentős emelkedése, mely csökkenő mértékben ugyan, de májusban és júniusban is megjelenik. Ugyan a veszélyhelyzetet júniusban feloldották, de a járványügyi készültség, valamint egyes, érvényben maradó korlátozások (például 500 fő feletti rendezvények tartásának tilalma) továbbra is negatív externáliákkal járnak a gazdasági szereplők egy részére nézve. Ebben a környezetben a gazdasági szereplők jelentős része óvatosan tervez, ami kihat a munkaerő-felszívó képességükre, valamint a beruházások elmaradása, elhalasztása közvetve kihat a kevésbé sérülékeny szektorokra is. A járadék típusú ellátásokban résztvevők számának növekedése szintén jelzi, hogy az álláskeresők egyre nagyobb része nem tudott rövid távon visszatérni a munkaerőpiacra, ez pedig azt is jelentheti, hogy az önkormányzati szociális szolgáltatások iránti kereslet is növekedni fog a közeljövőben.

3. táblázat: A Súlysápon nyilvántartott álláskeresők számának változása (2020. 01. 20. és 06.20. között)

	01.20.	02.20.	03.20.	04.20.	05.20.	06.20.
Nyilvántartott összes fő	149	152	156	203	232	246
Folyamatos nyilvántartási hossz>365 nap	64	65	66	71	69	69
Járadék típusú ellátás fő	24	22	26	51	81	90
Segély típusú ellátás fő	21	22	21	22	22	22
FHT, RSZS fő	52	52	50	52	52	53
Munkavállalói korú népesség fő*	5 774					
Relatív mutató** %	2,58	2,63	2,70	3,52	4,02	4,26
Arányszám***	0,67	0,64	0,62	0,69	0,72	0,73

Forrás: *nfsz.munka.hu* – településsoros munkanélküliségi adatok

* Munkav. korú népes. (15-64 év) fő - a KSH adatai szerint.

** Relatív mutató - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatóhoz az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

A munkaerőpiaci tendenciákkal épp ellentétes utat járt be 2020 első felében a közfoglalkoztatottak számának alakulása: Pest megyében 357 fős csökkenést mutatnak az adatok (2020 január: 2 418 fő, 2020. június: 2 061 fő közfoglalkoztatottat tartottak nyilván). Súlysápon 2020. januárjában 12 fő, július 31-én pedig 7 fő dolgozott közfoglalkoztatottként.

Az I. munkarészben bemutatott folyamatok és adatok is azt jelzik, hogy a Súlysápon élők jövedelmi szintje kedvezőbb a járási átlagnál, valamint a munkavállalók jelentős része ingázik, így várható, hogy ezen csoportok továbbra is az elsődleges munkaerőpiacon, illetve elsősorban Budapesten fogják a lehetőségeket keresni. Azonban a kvalifikált álláskeresők nagyobb hányada egyben lehetőséget is jelent Súlysáp városa számára, hogy vállalkozás-ösztönzési lépésekkel támogassa a helyi vállalkozói szféra bővülését – akár a már meglévő vállalkozások erősítésével, akár új vállalkozások indításának támogatásával.

4 A vállalkozások helyzete

Az I. munkarészben részletesen foglalkoztunk a Nagykátai járásban, illetve Süllyápon működő vállalkozások válság előtti helyzetével. Megállapítottuk, hogy szektorális érintettség alapján, a leginkább veszélyeztetett ágazatokban (Művészet szórakoztatás, szabadidő, Szállás-hely szolgáltatás, vendég-látás, Kereskedelem, gépjármű-javítás, Egyéb szolgáltatás) működő vállalkozások aránya 20% körüli Süllyápon. Ez az érték a Nagykátai járáson belül a legjobbak közé tartozik, azonban a válság esetleges továbbgyűrűzésével más szektorokba nőhet a kitettség. Különösen fontos lehet ez a kisebb tartalékokkal rendelkező mikro- és kisvállalkozások, valamint az adott esetben exportra termelő nagy települési foglalkoztatók szempontjából.

A cégnyilvántartási adatok alapján 2020. augusztus elején 294 db vállalkozás működött Süllyápon. Az 1. táblázat szemlélteti a vállalkozások közül az aktívan működőket, valamint a megszűnés előtt állókat. Az összes vállalkozás közül 2020 augusztusában 20 db állt kénysztörölés, 7 db felszámolás, 3 db végelszámolás alatt, 1 db cég ellen pedig hivatalból törölési eljárás indult. Ezen eljárások közül mindössze 5 db indult el 2020 márciusa után (2 db kénysztörölési eljárási, 2 db felszámolási eljárás és 1 db végelszámolás), vagyis a gazdasági válság hatásai egyelőre nem jelentkeztek olyan mértékben, hogy az a süllyápi vállalkozások nagy számú megszűnésével járjon együtt. A jelenség egyébként egybecseng a vállalkozások szektorális megoszlásával is, amit az előzőekben tárgyaltunk.

4. táblázat: A Süllyápon nyilvántartott vállalkozások aktivitás szerint, 2020. augusztusi adatok alapján

	2017. vagy 2018. óta	2019. óta	2020.01- 03. óta	2020.04- 07. hó óta
Felszámolás alatt	1 db	6 db	1 db	2 db
Kénysztörölés alatt	2 db	15 db	1 db	2 db
Végelszámolás alatt	2 db	-	-	1 db

Forrás: Opten Kft. cégnyilvántartási adatbázisa

A Kormány a válság hatásainak ellensúlyozása érdekében több programot is elindított², melyek a vállalkozások és a munkavállalók helyzetének könnyítését célozták (például munkabér 70 százalékanak átvállalása, szociális hozzájárulási adó csökkentése, online képzések szervezése stb.). Ezen kívül többféle, süllyápi vállalkozások számára is elérhető támogatási konstrukciót hirdettek meg. A Pest

² összefoglaló néven Gazdaságvédelmi Akcióterv

megye célzott fejlesztését szolgáló 80 milliárd forintos támogatási program keretében új panziók létesítésére nyílik pályázati lehetőség 2020 augusztusában. A Széchenyi2020 program keretében a VEKOP-1.2.6-20 „A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása” pályázati konstrukció kapcsán 2020 júliusában hozták meg a támogatói döntéseket, 3 sülysápi vállalkozást támogatva tízmillió forintos nagyságrendben.

A Magyar Nemzeti Bank „NHP Hajrá!” néven indított hitelprogramot célzottan kis-és középvállalkozások számára beruházások, forgóeszközök finanszírozására, valamint hitelkiváltás céljára.

A következő évekre kitekintve 2021-től indul az Európai Unió új, 2027-ig tartó költségvetési ciklusa, melyben Pest megye már a kedvezményezett régiók közé sorolva az eddigieknél lényegesen szélesebb körű források elérésére lesz jogosult. Az esedékes pályázati felhívások megjelenésének időpontja jelenleg még nem ismert, de Sülysáp számára is alapvető érdek az operatív programok megjelenésével a releváns források feltérképezése, valamint az önkormányzat pozicionálása, hogy a sülysápi kedvezményezettek (vállalkozók, egyesületek, magánszemélyek) a minél felkészültebben tudjanak pályázni a megnyíló forrásokra.

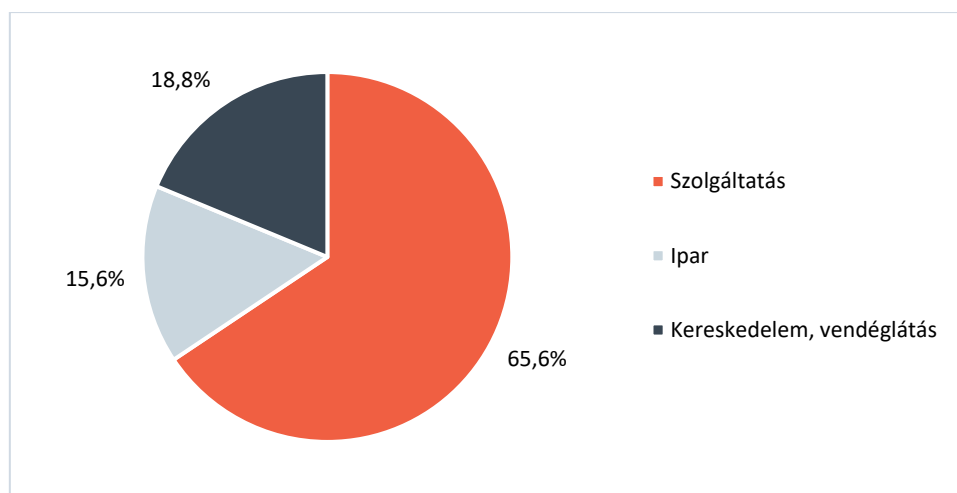
Az Önkormányzat számára az elérhető további források feltérképezését javasoljuk, valamint az elérhető lehetőségekről a helyi munkaadók és munkavállalók tájékoztatását elektronikus úton vagy fórum keretében.

4.1 Vállalkozói felmérés eredményei

A vállalkozók körében végzett online felmérés 2020 szeptember 15. és október 3. között zajlott. Összesen 32 vállalkozástól kaptunk választ, amely csoport ugyan nem reprezentatív a Sülysápon működő vállalkozásokra nézve, ám elegendő információt nyújt ahhoz, hogy képet kapjunk a cégek aktuális helyzetéről. Az adatelemzést leíróstatisztikák, kereszttábla-elemzés és varianciaanalízis alkalmazásával végeztük el, SPSS programcsomag használatával.

A felmérésben résztvevő gazdasági szervezetek legnagyobb része (65,6%) a szolgáltatások területén működteti a vállalkozását, 18,8%-uk kereskedelemmel, vendéglátással foglalkozik, 15,6% pedig ipari tevékenységet folytat (3. ábra).

3. ábra: A felmérésben résztvevő vállalkozások megoszlása a főágazatok szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Az ágazatok gazdálkodási forma szerinti osztályozása és a foglalkoztatotti létszámkategóriák alapján azt láthatjuk, hogy az egyes ágazatokat és vállalkozásméreteket jellemzően csak kis létszámú, vagy egyetlen vállalkozás képviseli, így az ágazatok és a létszámkategóriák szerint elvégzett elemzések eredményei csak a kérdőívet kitöltő cégekre érvényesek, általános érvényű megállapítások megfogalmazásához további vizsgálatok szükségesek.

A legtöbb válaszadó az egyéb szolgáltatások kategóriáját jelölte meg (5 fő), ezt követte az adminisztratív szolgáltatások, az építőipar, a szórakoztatóipar, valamint a vendéglátás ágazati, melyek mindegyikét 4 vállalkozás képviselt. A humán egészségügy, szociális ellátás, valamint a szakmai, tudományos műszaki tevékenység területén működő gazdasági szervezetek közül 3-3 cégvezető válaszolt a kérdéseinkre. az információ, kommunikációval és kereskedelem ágazatából 2-2 vállalkozás vett részt a felmérésben, illetve a feldolgozóipar részéről 1 kitöltés érkezett (5. táblázat).

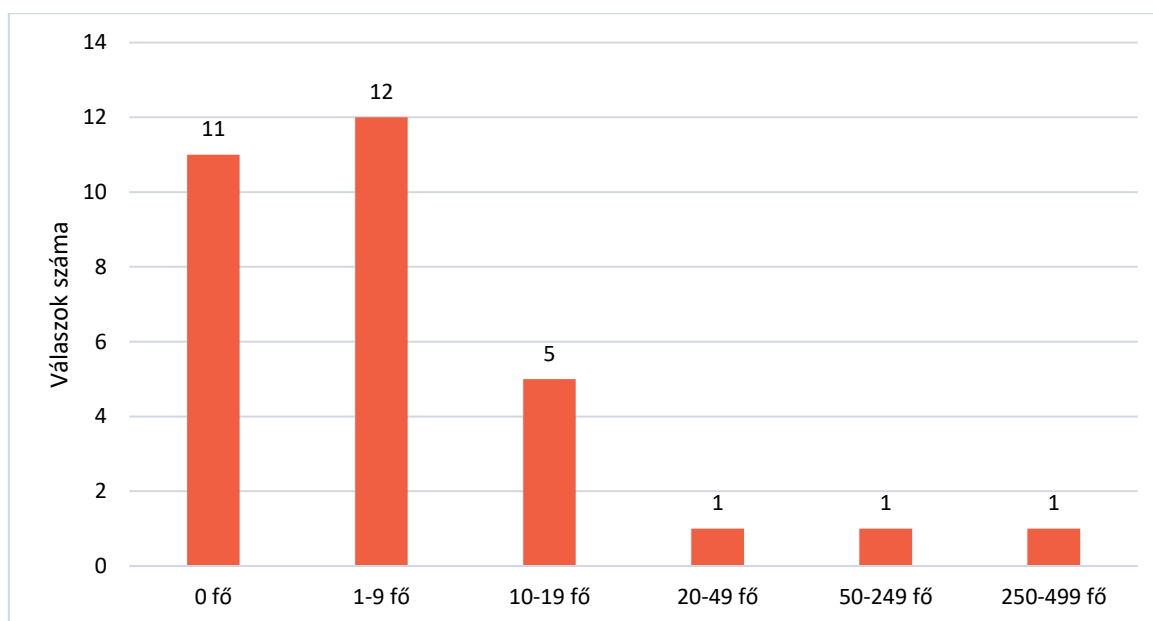
5. táblázat: A felmérésben résztvevő vállalkozások létszáma és megoszlása ágazatok szerint, 2020

Ágazat (GFO besorolás szerint)	Válaszadók száma (fő)	Megoszlás (%)
Egyéb szolgáltatás	5	15,6
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tev.	4	12,5
Építőipar	4	12,5
Szórakoztatóipar	4	12,5
Vendéglátás	4	12,5
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	3	9,4
Szakmai, tud., műszaki tevékenység	3	9,4
Információ, kommunikáció	2	6,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	2	6,3
Feldolgozóipar	1	3,1
Összesen	32	100,0

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A foglalkoztatotti létszám kategóriák szerint a válaszadók összetétele nagyjából igazodik a Süllyápon működő gazdasági szervezetek struktúrájához. A legtöbb felmérésben résztvevő vállalkozó (12 fő) 1-9 főt foglalkoztat, emellett 11 egyéni vállalkozó töltötte ki a kérdőívet. 5 vállalkozás a 10-19 fős méretkategóriát, 1-1 cég pedig a 20-49, valamint az 50-249 foglalkoztatotti létszámú társaságokat képviselte (4. ábra).

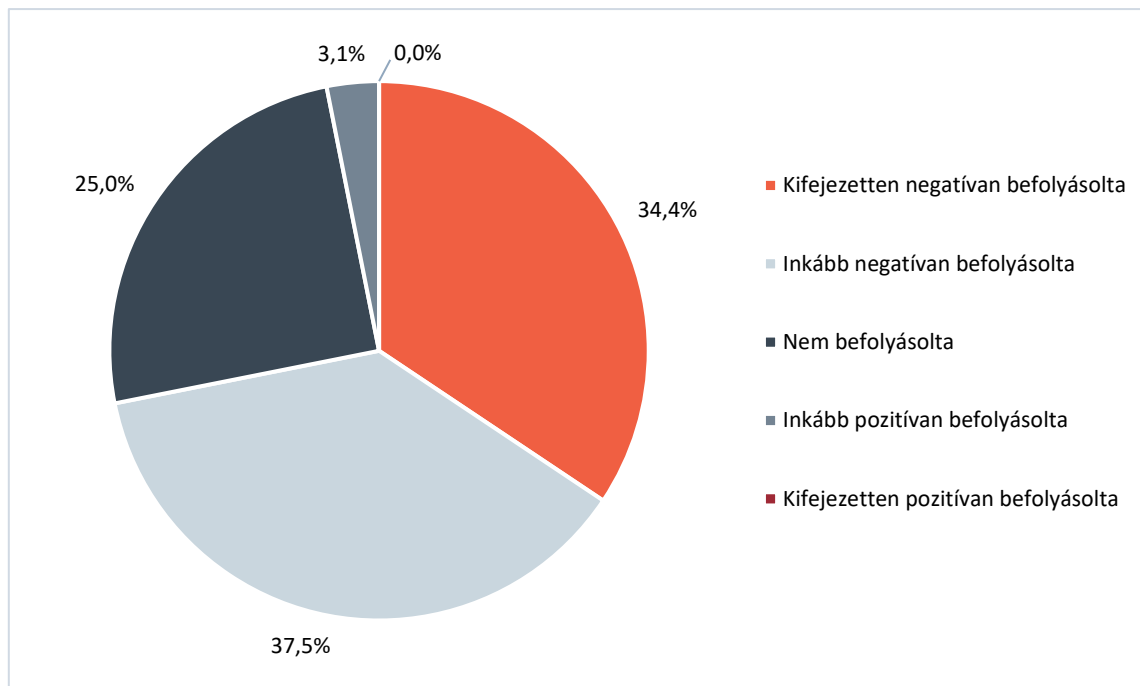
4. ábra: A felmérésben résztvevő vállalkozások száma foglalkoztatotti létszám kategóriák szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Elsőként arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen hatással volt a vállalkozásokra a COVID-19 járvány és a következtében hozott intézkedések. A válaszadók 71,9%-a nyilatkozott úgy, hogy negatívan befolyásolták az elmúlt hónapok eseményei a vállalkozásuk működését, ezen belül 34,4% volt azoknak az aránya, akik a legrosszabb értékeléssel minősítették a helyzetüket. A kérdőívet kitöltők 25,0%-a számára sem hátránnyal, sem előnnyel nem járt eddig a járványhelyzet, 1 válaszadó (3,1%) vállalkozását inkább pozitívan befolyásolta, viszont egy vállalkozás sem tapasztalt kifejezetten pozitív változást az elmúlt időszakban (5. ábra).

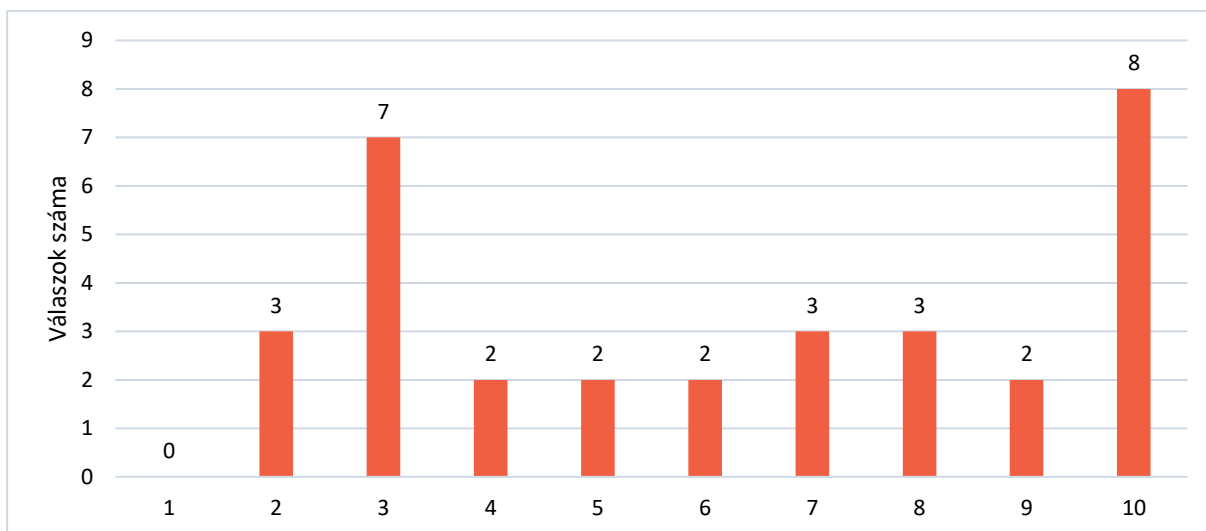
5. ábra: A „Gyakorolt-e eddig bármilyen hatást az Ön vállalkozására a COVID-19 járvány és a következtében hozott intézkedések?” kérdésre adott válaszok megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Arra a kérdésre, hogy összességében mennyire veszélyezteti a vállalkozás működését a járványhelyzet, egy tízfokozatú skála segítségével válaszolhattak a felmérésben résztvevő gazdasági szervezetek, ahol az 1-es érték jelentette, hogy egyáltalán nem jelent kockázatot, a 10-es érték pedig azt, hogy teljes mértékben veszélyt jelent a cégek üzemelésére nézve. A kérdőívet kitöltő vállalkozók átlagosan 6,3 erősségűre értékelték a kockázat, amely közel erős közepes mértékű kitettséget jelent. Az egyes osztályzatok megjelölésének gyakoriságát tekintve a legtöbben (8 fő) a legmagasabb, 10-es fokozatúra értékelték a veszélyeztetettség mértékét, további 7 válaszadó pedig a 3-as értéket jelölte meg. Összesen 18-an voltak azok, akik 5-ösnél erősebb kockázatot érzékeltek az elmúlt időszakban, illetve 12 válaszadó jelzett az 5-ös fokozatnál gyengébb hatást a járványhelyzet okozta veszélyeztetettség tekintetében (6. ábra).

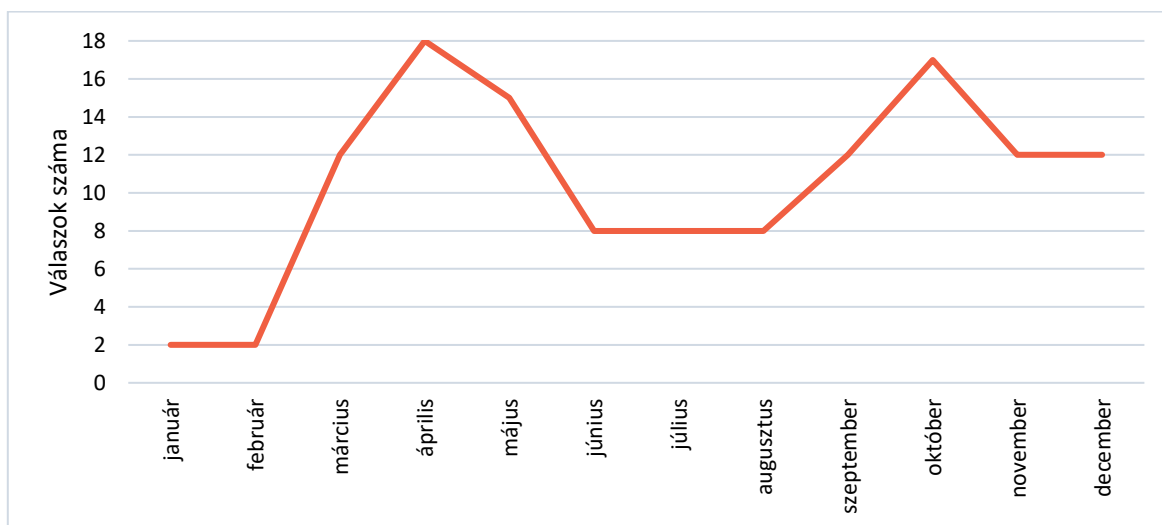
6. ábra: A „Mennyire veszélyezteti a vállalkozása működését összességében a járvány és a következtében hozott intézkedések?” (1=egyáltalán nem -10= teljes mértékben) kérdésre adott válaszok gyakorisága osztályozások szerint

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A kérdőívet kitöltőket arra is megkértük, hogy jelöljék meg a 2020-as év a vállalkozásuk szempontjából legnehezebb hónapjait. A legtöbben az április (18 fő), a május (15 fő) és az október (17 fő) hónapokat jelölték meg. Az egész évet áttekintve a tavaszi időszak nehézségei után a nyári hónapokban több vállalkozás helyzete is javult, ami vélhetően a korlátozások enyhítésének volt köszönhető. Ugyanakkor a válaszadók jelentős része az év utolsó hónapjaiban is jelentős kihívásokkal számol (7. ábra).

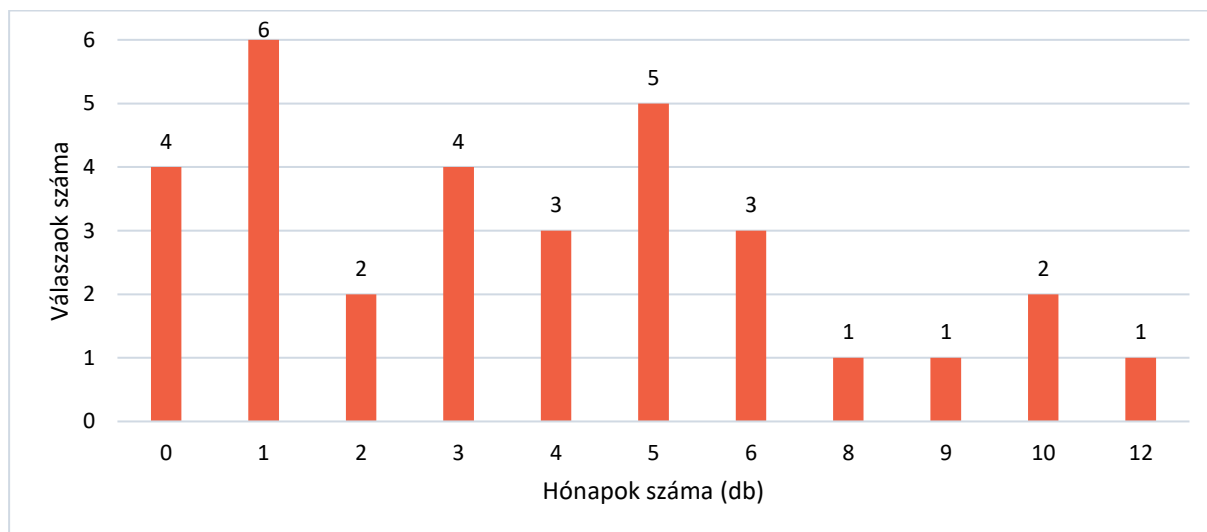
7. ábra: A „2020 melyik hónapja(i) volt/lesz várhatóan a legnehezebb a vállalkozás szempontjából?” adott válaszok gyakorisága hónapok szerint

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A válaszadók átlagosan 4 hónapban tapasztaltak, vagy számolnak még nehézségekkel a 2020-as évben. A 32 résztvevő közül mindössze 4 olyan válaszadó volt, akik a vállalkozásuk szempontjából nem tapasztaltak és nem várnak nehézségeket egyik hónapban sem. A legtöbben (6 fő) egy hónapot jelölt meg, ugyanakkor a válaszadók fele minimum az év harmadában számít fennakadásra a vállalkozás működését illetően, közülük volt olyan résztvevő is, aki az egész évet problémásnak ítélte (8. ábra).

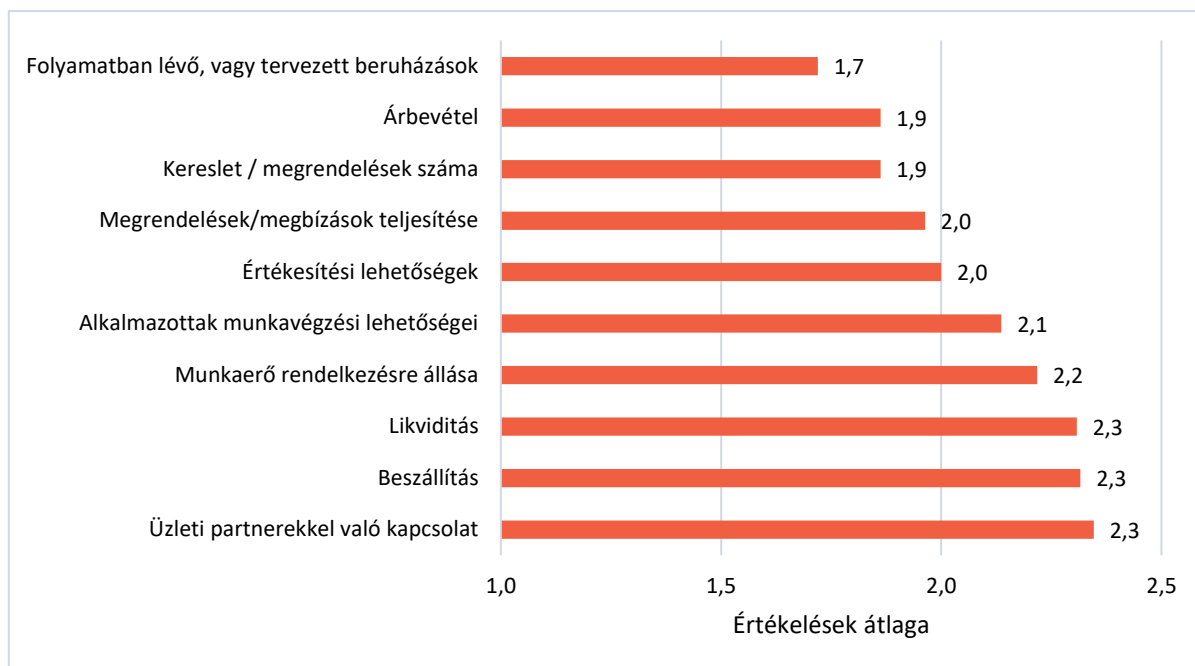
8. ábra: A válaszok gyakorisága a válaszadók által nehéznek ítélt hónapok száma szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A következőkben azt vizsgáltuk, hogy a vállalkozások számára mely területeken okozott nehézséget a járványhelyzet. Az ötfokozatú skála alacsony értékei jelentették a negatív, magas értékei a pozitív hatást, közepeső értéke pedig azt jelezte, hogy az elmúlt hónapok történései nem befolyásolták az adott tényezőket. A 9. ábra az egyes szempontok értékeléseinek átlagait szemlélteti. Általánosan minden felsorolt tényező mentén 3-as alatti átlagértékeket kaptunk, ami azt jelenti, hogy a járványhelyzet összességében minden téren inkább negatívan érintette a gazdasági szervezetek működését. A legerőteljesebb visszaesést a folyamatban lévő vagy tervezett beruházások (értékelés átlaga: 1,7) az árbevétel, valamint keresletek/megrendelések (értékelések átlaga: 1,9) terén tapasztalták a kérdőívet kitöltő vállalkozások. A megrendelések/megbízások teljesítése, az értékesítési lehetőségek, az alkalmazottak munkavégzési lehetőségei, illetve a munkaerő rendelkezésre állása 2,0 és 2,2 közötti átlagértékekkel szerepelnek a felsorolásban, a legkevésbé negatívan pedig likviditást, a beszállítást, valamint az üzleti partnerekkel való kapcsolattartást (értékelések átlaga: 2,3) befolyásolta a járványhelyzet.

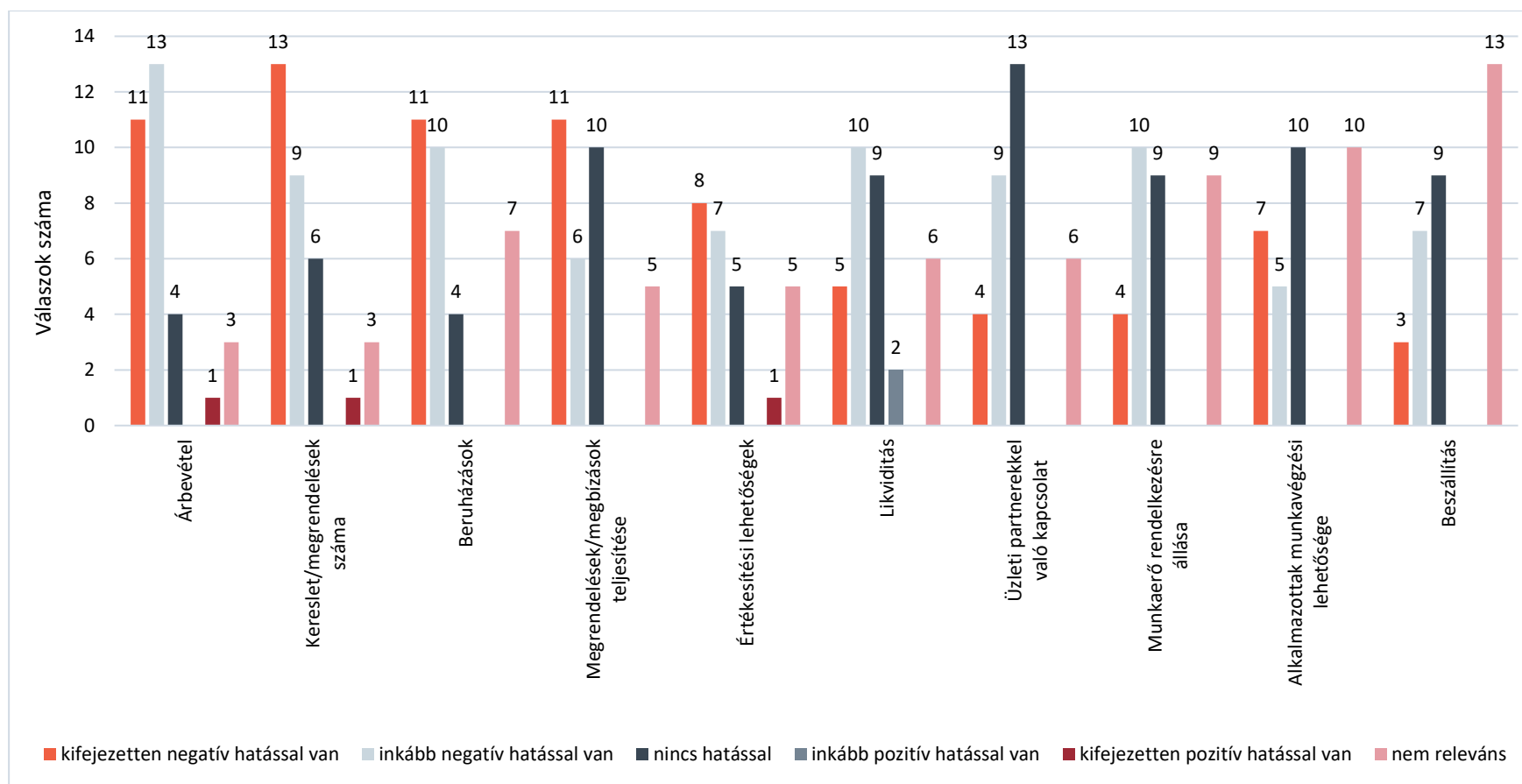
9. ábra: A „Milyen hatással van a járványhelyzet az alábbi területekre a vállalkozását illetően?” kérdésre adott értékelések átlaga a felsorolt szempontok szerint (1=kifejezetten negatív hatással van – 5=kifejezetten pozitív hatással van), 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Az egyes tényezők osztályozásait részleteiben is megvizsgáltuk, hogy pontos rálátást kapjunk a kérdőívet kitöltő vállalkozások válság általi érintettségére. Arra a kérdésre, hogy „Milyen hatással van a járványhelyzet az alábbi területekre a vállalkozását illetően?” a legtöbb válaszadó a kereslet/megrendelések (13 fő) az árbevétel (11 fő), a beruházások (11 fő) és a megrendelések teljesítése (11 fő) esetében jelölte meg a „Kifejezetten negatív hatással van” kategóriát. Az „Inkább negatív hatással van” opció az árbevétel, a beruházás, a likviditás, valamint a munkaerő rendelkezésre állása tényezők mentén kapta a legtöbb jelölést (a felsorolás sorrendjében 13, és 10-10 fő). A Üzleti partnerekkel való kapcsolatra (13 fő), a megrendelések/megbízások teljesítésére (10 fő), illetve az alkalmazottak munkavégzési lehetőségeire (10 fő) nézve ítélte meg úgy a legtöbb válaszadó, hogy nem voltak hatással rá az elmúlt időszak történései. A résztvevők közül 2 vállalkozó tapasztalta azt, hogy a likviditására inkább pozitív hatással volt a járványhelyzet, ezen felül 1-1 válaszadó az árbevételt, a keresletet és az értékesítési lehetőségeket érintően számolt be kifejezetten pozitív hatásról (10. ábra).

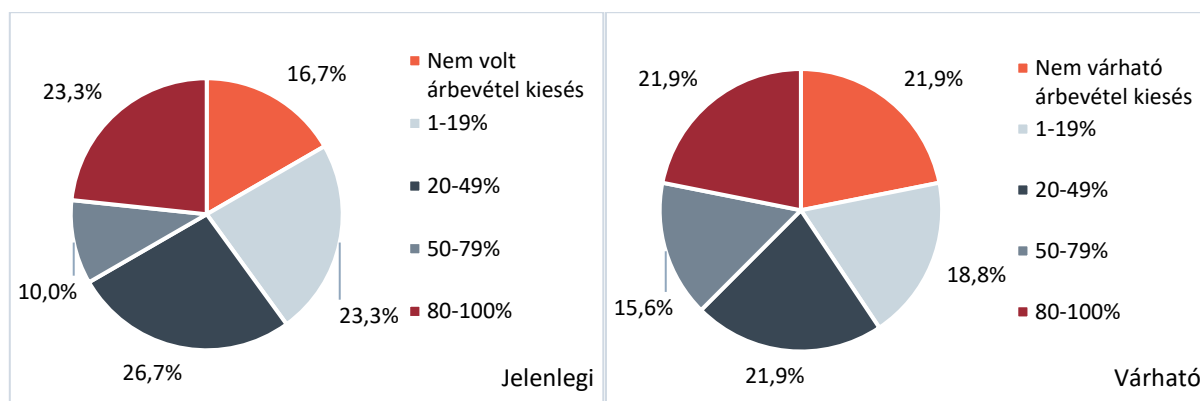
10. ábra: A „Milyen hatással van a járványhelyzet az alábbi területekre a vállalkozását illetően?” kérdésre adott értékelések gyakorisága a felsorolt szempontok szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A cégek 83%-a szenvedett el árbevétel kiesést a koronavírus közvetlen, vagy közvetett hatásaiból fakadóan, közülük 23,3% volt azoknak az aránya, akik 20%-nál alacsonyabb mértékű bevételtől estek el. A válaszadók 26,7%-a 20 és 49% közötti veszteségből számolt be, 10,0%-uk 50-79%, végül szintén 23,3% szinte teljes árbevétel kiesést tapasztalt. A válaszadók 78%-a számít további veszteségre a 2020-as év hátralevő részében, közülük 21,9% azoknak az aránya, aki (szinte) teljes bevételkieséssel számolnak (11. ábra).

11. ábra: A „Mekkora volumenű a vállalkozásának árbevétel csökkenése a koronavírus közvetlen vagy közvetett hatásaiból fakadóan és mekkora várható?” kérdésre adott válaszok megoszlása, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Azok közül a felmérésben részt vevő vállalkozások közül, melyek árbevétele csökkent az elmúlt hónapokban a legtöbben (33,3%) úgy ítélik meg, hogy a bevételek normalizálásához néhány hónap elegendő. Legalább fél évre a válaszadók 29,2%-ának lenne szükség, ennél is több idővel, pedig 37,5%-uk számol.

A járványhelyzet kezdete óta az 32 válaszadóból 10 fő vállalkozásának felfüggesztésére volt szükség, 1-12 hónap közötti időintervallumra, emellett 9 cégvezető számít arra, hogy a jövőben szüneteltetnie kell a működést 2-12 hónapra.

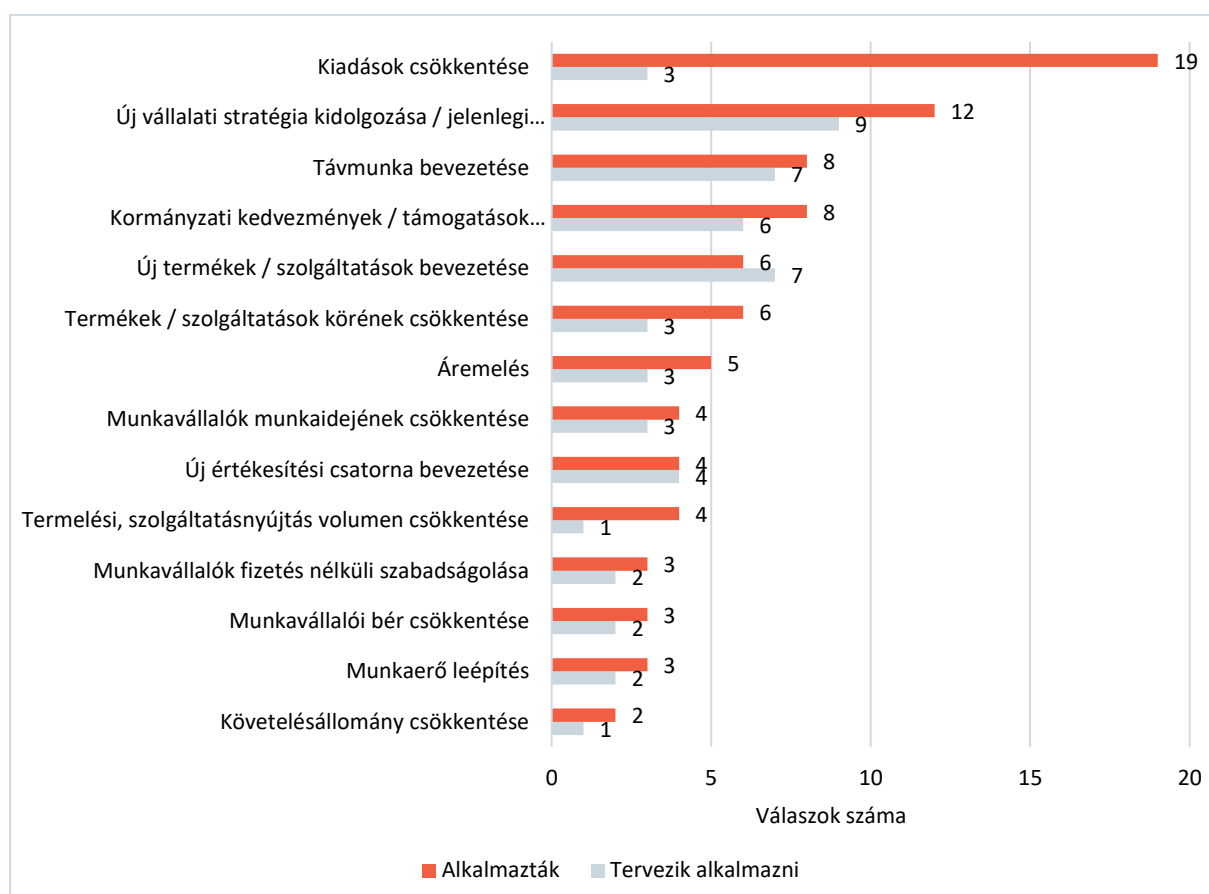
A kérdőív következő blokkjában arról kérdeztük a vállalkozásokat, hogy milyen válságkezelő intézkedéseket/eszközöket alkalmaztak az eddigiekben és melyeket tervezik bevezetni a jövőben.

A cégvezetők legnagyobb része (19 fő) a kiadások csökkentésével próbálta meg ellensúlyozni a válság hatásait, ugyanakkor a továbbiakban ezzel a stratégiával mindössze 3 vállalkozás kíván élni. A második sok esetben alkalmazott válaszreakció vállalati stratégia módosítása, vagy új kidolgozása volt, melyet 12 fő jelölt meg a kérdőív kitöltése során, emellett a jövőre vonatkozóan is ezt a megoldást választották a legtöbben (9 fő). A távmunka bevezetésével a résztvevők negyede élt (ugyanakkor az alkalmazottat foglalkoztató cégek 40%-a), ezt zömében a továbbiakban is kívánják alkalmazni. Ugyanennyien éltek a kormányzati eszközökkel is (8 fő), emellett 6 cégtulajdonos tervezi, hogy igénybe veszi a

támogatásokat. Új termékek/szolgáltatások bevezetését 6 résztvevő választotta, ugyanakkor 7 fő tervezi. Színén 6 vállalkozó volt kénytelen a termékeinek, vagy szolgáltatásainak körét csökkenteni, ugyanakkor a jövőt illetően ez az opció is kevesek (3 fő) számára jelent megoldást. A legritkább esetben alkalmazott megoldások a követelésállomány csökkentése (2 fő) a munkaerő leépítés (3 fő), a munkavállalói bér csökkentése (3 fő) valamint a munkanélküliek fizetés nélküli szabadságolása (3 fő) voltak és ezeket jellemzően nem is tervezik bevezetni (12. ábra).

A kérdőívet kitöltők számára a hitelfelvétel nem jelentett megoldást, mindössze egy cégvezető választotta ezt a megoldást a járványhelyzet vállalkozását érintő negatív hatásainak ellensúlyozása céljából, emellett 3 cégvezető tervezi ezt megtenni.

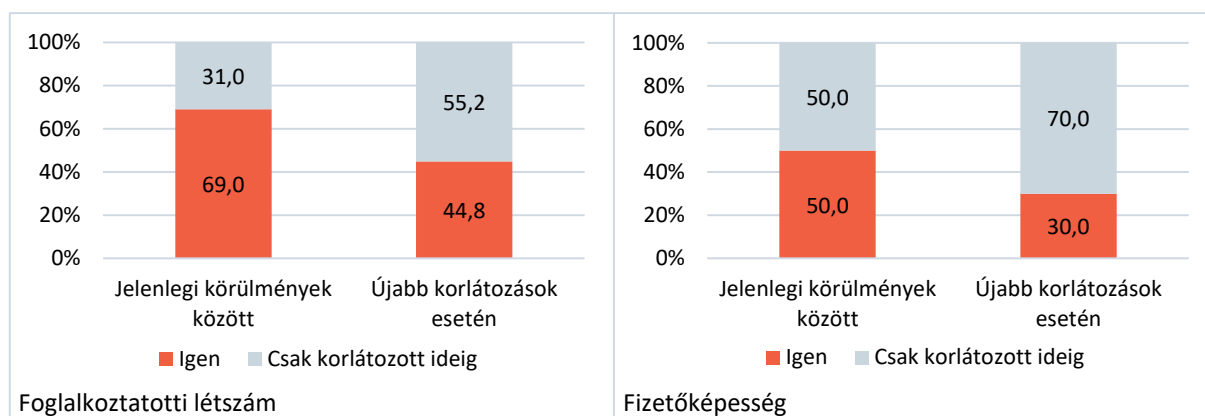
12. ábra: A felmérésben résztvevő vállalkozások száma az alkalmazott és tervezett válságkezelő eszközöket szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A vizsgálatban részt vevő vállalkozások 31,0%-a a jelenlegi körülmények között is csak korlátozott ideig tudja fenntartani a foglalkoztatotti létszámát, ám újabb korlátozások esetén már 55,2%-uk kényszerülne létszámleépítésre. A fizetőképesség fenntartása a válaszadók fele számára korlátozott jelenleg, súlyosbodó körülmények mellett pedig 70,0% kerülne rövid időn belül nehéz helyzetbe (13. ábra).

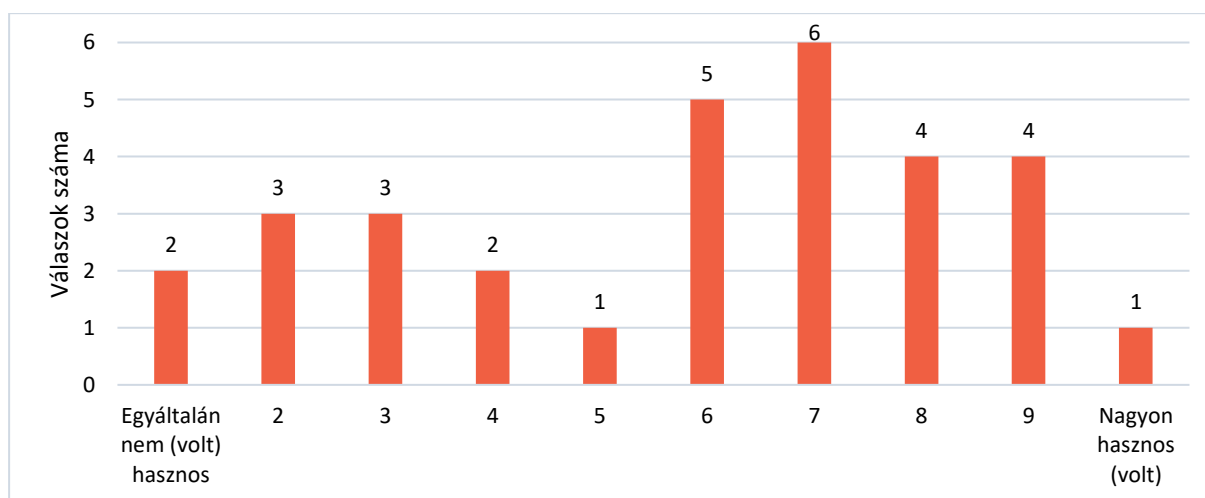
13. ábra: A „Fent tudja tartani az aktuális foglalkoztatotti létszámot és fizetőképességét a jelenlegi járványügyi körülmények között és újabb korlátozások esetén?” kérdésre adott válaszok megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A koronavírus-járvány nyomán kialakult válság enyhítésére irányuló gazdaságpolitikai intézkedéseket egy tízfokozatú skála segítségével értékelhették a válaszadók, ahol az 1-es érték jelentette azt, hogy egyáltalán nem volt hasznos, a 10-es pedig, hogy nagyon hasznos volt. A kérdőívet kitöltő vállalkozások összességében átlagosan 5,8-es osztályzattal minősítették a kormányzati intézkedéseket, amely arra utal, hogy több résztvevő elégedett inkább a bevezetett eszközökkel, mint sem. Ugyanakkor a válaszadók 32,3%-a 5-ös alatti értéket jelölt meg a válaszadás során, ebből 2 cégvezető a legrosszabb kategóriába sorolta a kormányzati intézkedések hatásosságát. Ezzel ellentétben 1 résztvevő a legmagasabb 10-es értékeket. 4-4 kitöltő pedig a 8-a és 9-es értéket választotta. A legtöbb voksot a 7-es érték kapta 6 db szavazattal, így elmondható, hogy részletesen vizsgálva a gazdaságpolitikai intézkedések megítélése meglehetősen vegyes képet mutatott (14. ábra).

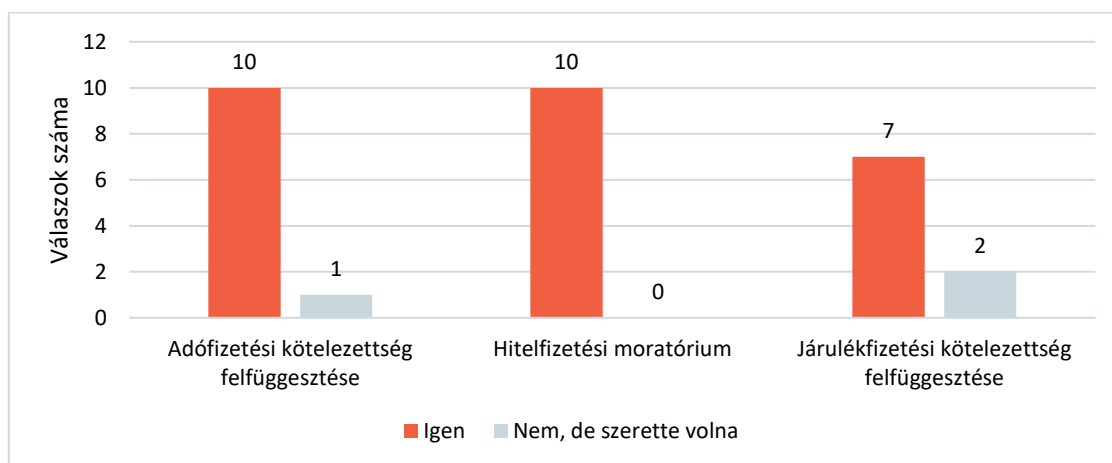
14. ábra: A „Hogyan értékelné a koronavírus-járvány nyomán kialakult gazdasági válság enyhítésére irányuló gazdaságpolitikai intézkedéseket?” kérdésre adott válaszok szám osztályozás szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A gazdaságsegítő egyes kormányzati intézkedéseket a cégtulajdonosok nagy része nem vette igénybe a kérdőívet kitöltők közül. Az adófizetési kötelezettség felfüggesztésével és a hitelfizetési moratóriummal a válaszadók harmada élt, illetve az előbbi egy válaszadó tervezi igénybe venni. A járulékfizetési kötelezettség felfüggesztését 7 vállalkozó tudta igénybe venni, emellett ketten tervezik (15. ábra).

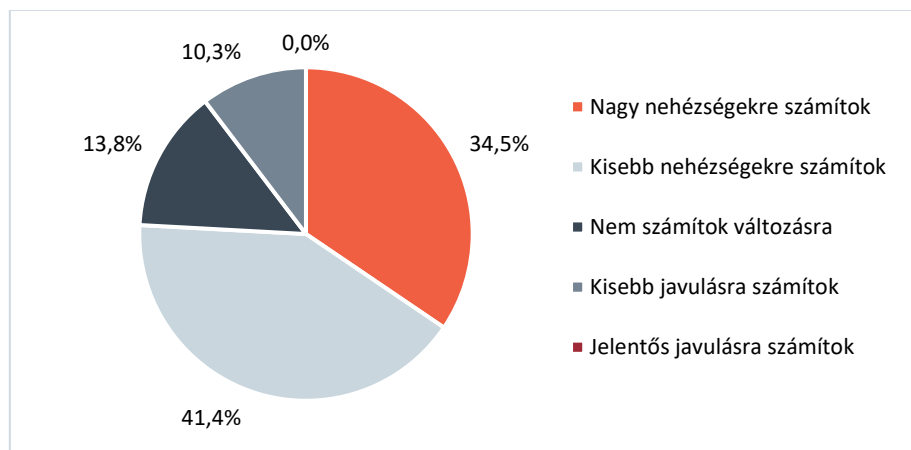
15. ábra: A gazdasági válság enyhítésére irányuló kormányzati eszközöket igénylők száma

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Az elkövetkezendő időszakra vonatkozóan meglehetősen borúlátók a kérdőívet kitöltő gazdasági szervezetek, 76%-uk számít nehézségekre az 2020-as év hátralevő részében, ezen belül 34,5% volt azoknak a részesedése, akik nagy nehézségekre számítanak. A résztvevők 13,8%-a (4 fő) nem vár változást, 3 cégvezető kisebb javulásban bíz, ugyanakkor egy válaszadó sem számít jelentős javulásra az őszi és téli hónapokban (16. ábra).

16. ábra: Az „Ön mire számít, összességében hogyan alakul a 2020-as év hátralevő része a vállalkozása működése szempontjából?” kérdésre adott válaszok megoszlása

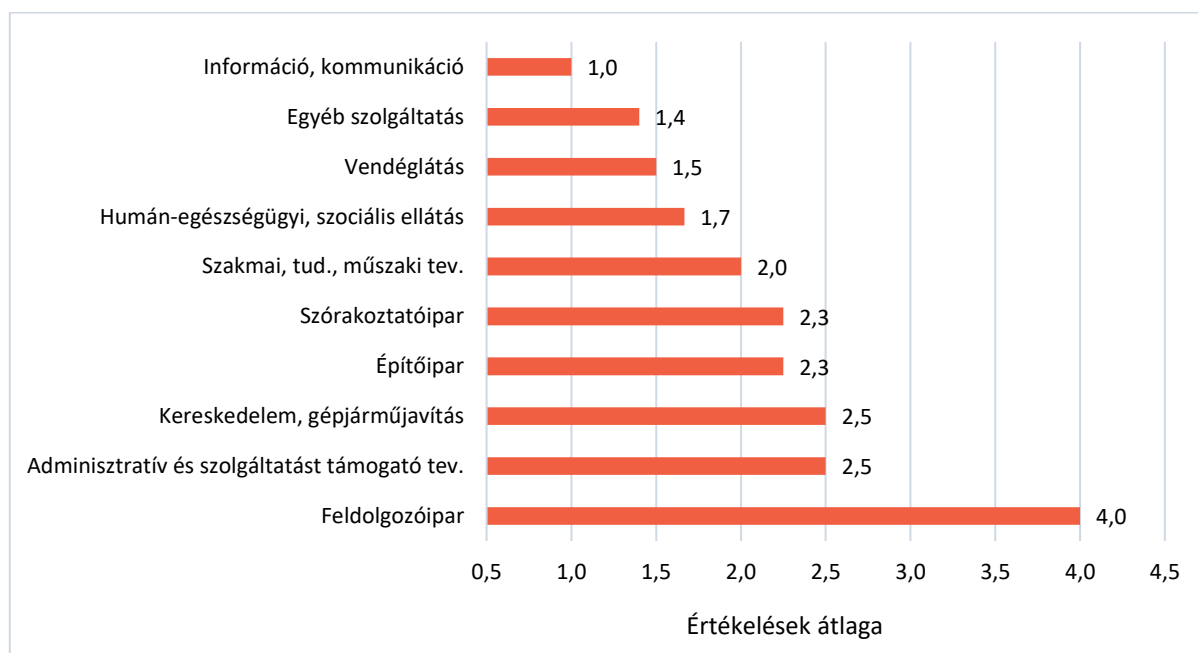

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Ahogy már korábban említettük, az ágazatok és a vállalkozásméret szerint történt elemzési eredmények helyes értelmezését megnehezíti, hogy bizonyos esetekben egy-egy kategóriát egyetlen vállalkozás képviseli. Ennek ellenére összességében hasznos és a részt vevő cégekre nézve releváns információkhoz jutottunk a vizsgálat során.

A járványhelyzet hatásértékelésének átlagértékeit ágazatok szerint a 15. ábra, a foglalkoztatotti létszámkategóriák mentén pedig a 16. ábra szemlélteti. A felmérésünk eredményei alapján a járványhelyzet a feldolgozóiparon kívül minden ágazatban negatív hatással volt a vállalkozások működésére, ezen belül az információ, kommunikáció (2 fő) az egyéb szolgáltatás (5 fő), a szálláshely szolgáltatás, vendéglátás (4 fő), és a humán-egészségügyi, szociális ellátás (3 fő) területén működő vállalkozásokat hozta leginkább nehéz helyzetbe (értékelés átlaga: 1,0 és 1,7 között). A sorrend másik végén egy feldolgozóipari tevékenységet végző vállalkozás szerepel, amely számára inkább pozitív változásokat hoztak az elmúlt hónapok eseményei (17. ábra).

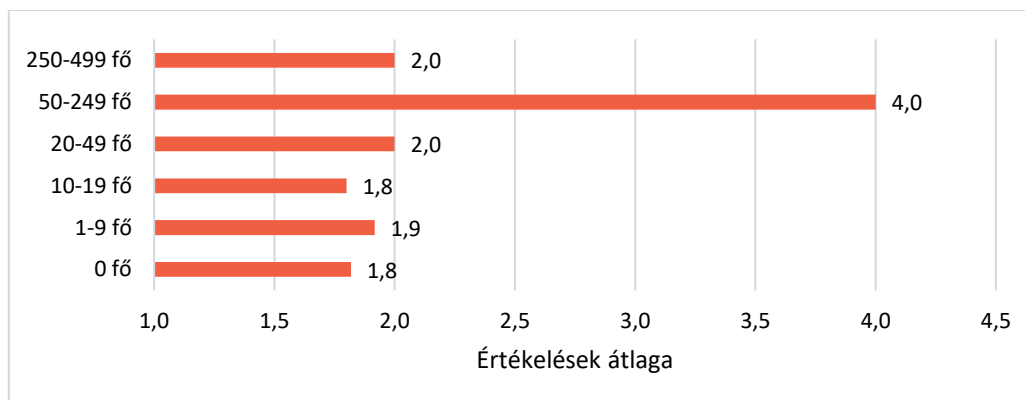
17. ábra: A „Gyakorolt-e eddig bármilyen hatást az Ön vállalkozására a COVID-19 járvány és a következtében hozott intézkedések?” kérdésre adott értékelések átlaga ágazatok szerint (1=Kifejezetten negatívan befolyásolta – 5=Kifejezetten pozitívan befolyásolta)

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Foglalkoztatotti létszámkategória alapján az egyéni vállalkozókat, valamint az 1-9 és a 10-19 főt foglalkoztató cégek működésére volt inkább negatív hatással a járványhelyzet, az 50-249 főt foglalkoztató ipari vállalatokról már az előzőekben megtudhattuk, hogy inkább pozitív hatással voltak rá a járvány közvetlen és közvetett hatásai (18. ábra).

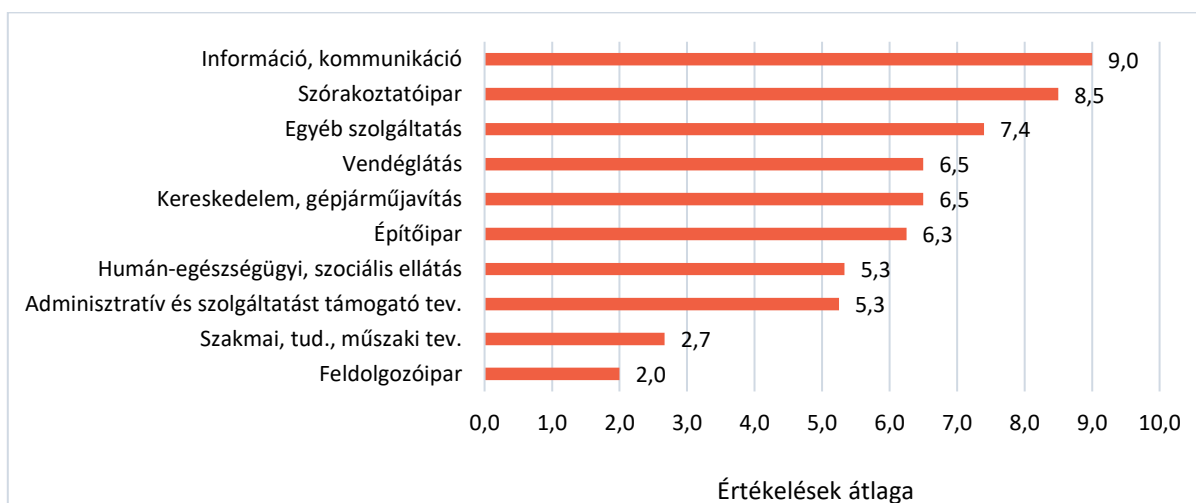
18. ábra: A „Gyakorolt-e eddig bármilyen hatást az Ön vállalkozására a COVID-19 járvány és a következtében hozott intézkedések?” kérdésre adott értékelések átlaga foglalkoztatotti létszámkategória szerint (1=Kifejezetten negatívan befolyásolta – 5=Kifejezetten pozitívan befolyásolta)

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Annak átlagértékei, hogy mennyire veszélyezteti a vállalkozásuk működését összességében a járvány és a következtében hozott intézkedések, hasonló sorrendet eredményezett ágazatonként, mint az eddig tapasztalt hatások értékelése során kialakult rangsor. A különbség abban áll, hogy a szórakoztatóiparral foglalkozó vállalkozások a tízfokozatú skálán 8,5-es átlaggal a második helyre került a veszélyeztetettség megítélése alapján. Az első ebben az esetben is az információ, kommunikációs vállalkozás volt, ők 9,0-del értékelték a helyzetüket. Ezzel szemben a feldolgozóipari cég 2,0, a szakmai tudományos, műszaki tevékenységet folytató válaszadók pedig 2,7-es átlaggal azt jelezték, hogy számukra alig jelent kockázatot a járványhelyzet. Minden más ágazatban 5 fölötti osztályzatokkal értékelték a kérdőívet kitöltő vállalkozások a veszélyeztetettségük mértékét (19. ábra).

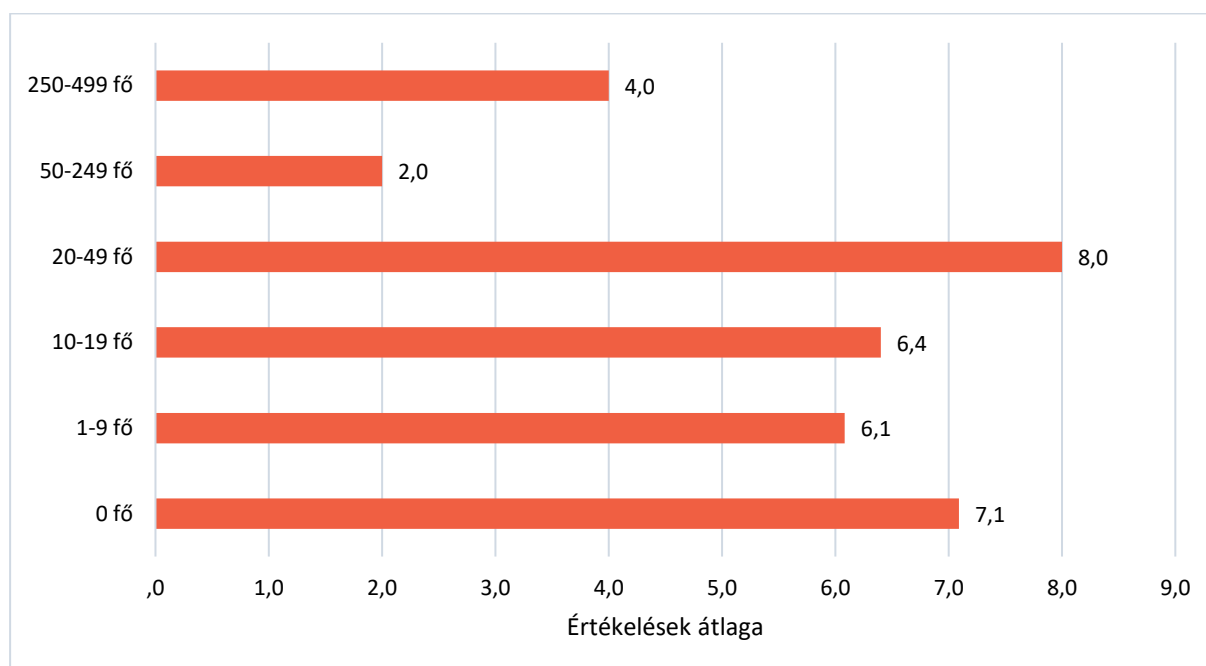
19. ábra: A „Mennyire veszélyezteti a vállalkozása működését összességében a járvány és a következtében hozott intézkedések?” kérdésre adott értékelések átlaga ágazatok szerint (1=egyáltalán nem -10= teljes mértékben)

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A foglalkoztatotti létszám kategória alapján a felmérésben résztvevő egyetlen 20-49 fős cég jelölte meg a legmagasabb értékeket (8,0). A második a sorban az egyéni vállalkozások voltak, akik a tízfokozatú skálán átlagosan 7,1-re értékelték a sérülékenységet (18. ábra). Az 1-9 és a 10-19 fős vállalkozások közel megegyező: 6,1 és 6,4-es értékekkel minősítették a veszélyeztetettségük fokát, ezzel szemben az 50-249 fős vállalat csupán 2-esre értékelte ugyanezt a cég működésére vonatkozóan (20. ábra).

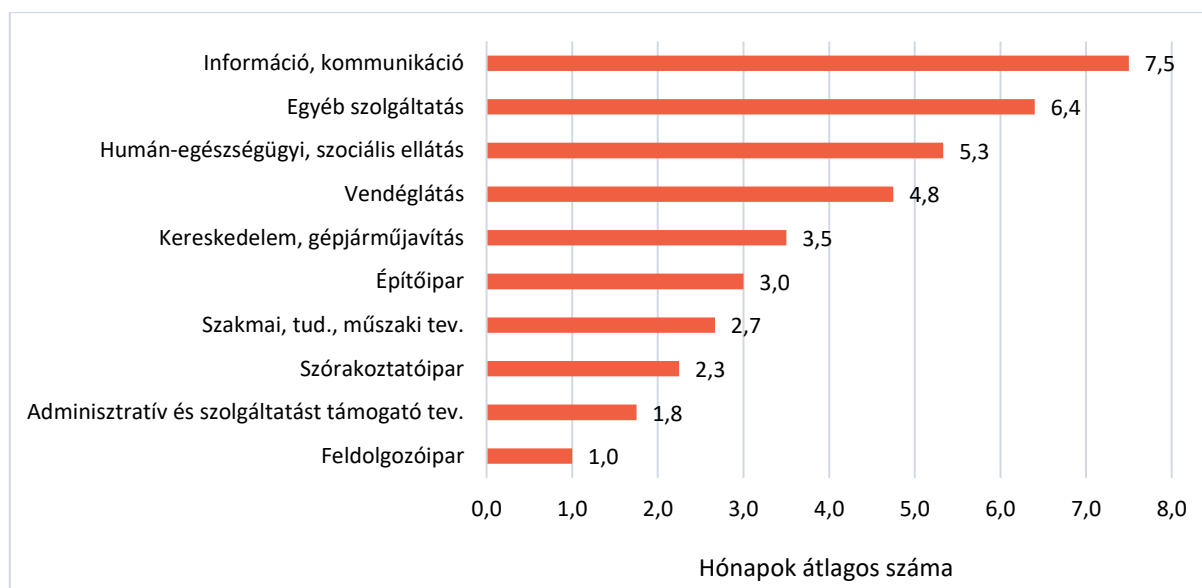
20. ábra: A „Mennyire veszélyezteti a vállalkozása működését összességében a járvány és a következtében hozott intézkedések?” kérdésre adott értékelések átlaga foglalkoztatotti létszám kategória szerint (1=egyáltalán nem -10= teljes mértékben)

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A válaszadók által nehéznek ítélt hónapok átlagos száma alapján azt láthatjuk, hogy jellemzően azok a szolgáltatástípusok és ipari tevékenységek tartoznak a kevésbé sérülékeny ágazatok közé, melyek nem igényelnek fizikai közelséget az ügyfelekkel és a partnerekkel, míg a jellemzően csak a személyes találkozásokon keresztül teljesíthető gazdálkodásformák jóval kitettebbek a járványhelyzet okozta nehézségeknek. Míg az előbbi csoporthoz tartozó cégek átlagosan 1-3 hónapot ítélték problémásnak a 2020-as évből, addig az utóbbi csoport esetében ez az időintervallum 3,5 és 7,5 hónap között mozog. kivétel ezalól a szórakoztatóipar, amely csoport annak ellenére, hogy a leginkább sérülékeny ágazatok vállalkozói közé tartozik, átlagosan az évnek mindössze 2,3 hónapjában érzékelt, vagy vár nehézséget (21. ábra).

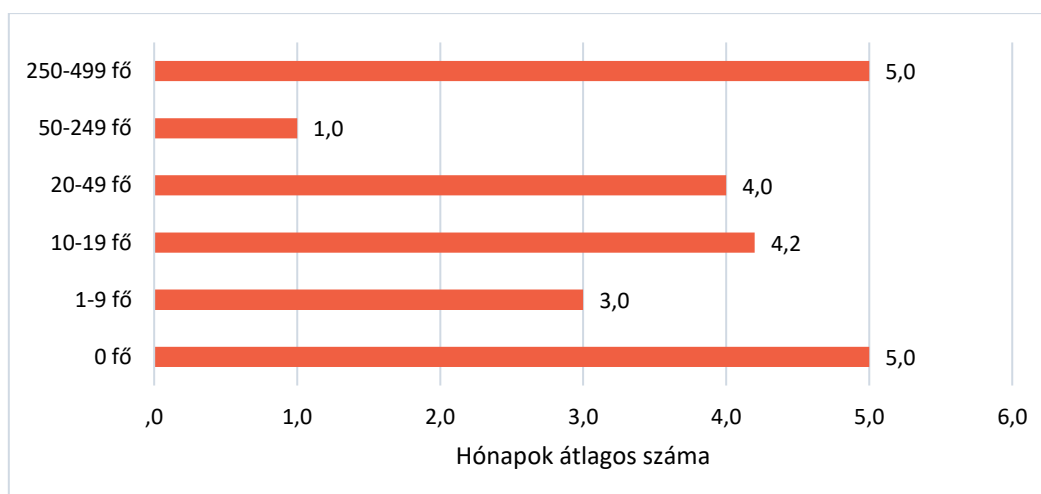
21. ábra: A válaszadók által nehéznek ítélt hónapok átlagos száma ágazatok szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A vállalkozásméret alapján számolt értékek alapján újra azt láthatjuk, hogy a válságnak való kitettség mértékét kevésbé határozza meg a vállalkozásméret, mint az ágazat típusa, nem látható egyenes arányú összefüggés a problémás hónapok száma és a létszámkategória között. A legtöbb hónapot átlagosan az egyéni vállalkozók jelölték meg, akik átlag 5 hónapban tapasztaltak már, vagy számítanak nehézségekre. A következő legmagasabb értéket a 10-19 fős (4,2 hónap), majd a 20-49 fős (4,0) cégek adták. Az 1-9 fős vállalkozások átlag 3 hónapot, az egyetlen nagyvállalkozás pedig mindössze 1 hónapot jelölt meg a kérdés megválaszolása során (22. ábra).

22. ábra: A válaszadók által nehéznek ítélt hónapok átlagos száma foglalkoztatotti létszámkategória szerint, 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A következőkben azt vizsgáltuk, hogy az egyes ágazatok és vállalkozásméretetek számára mely területeken okozott nehézséget a járványhelyzet. A 6. táblázatban az egyes tényezők a felmérésben részt vevő vállalkozások által adott értékelések átlagai láthatók ágazatonként és foglalkoztatotti létszámkategóriák szerint. A könnyebb megértést színskálával segítettük, ahol a sötétbordó a legalacsonyabb (negatív hatás) a sötétszürke pedig a legmagasabb (pozitív hatás) értékeket, a fehér szín pedig a középértékeket jelzi az összes tényező mentén.

Ágazatonként vizsgálva megállapítható, hogy a feldolgozóipari vállalatnak a legnagyobb nehézséggel a beszállítás terén kellett szembenéznie. Ugyanakkor az értékesítést, a keresletet, ezzel együtt az árbevételt kifejezetten pozitívan befolyásolták a 2020-as év eseményei a többi szempontra pedig nem volt hatással a járványhelyzet. Ezzel eszemben a kereskedelemmel, gépjárműjavítással foglalkozó vállalkozások éppen azokon a területeken néztek szembe a legnagyobb kihívásokkal, melyek a feldolgozóipar számára kifejezetten jól alakultak, vagyis a kereslet, az árbevétel, az értékesítés, de emellett a folyamatban lévő vagy tervezett beruházások, a likviditás, valamint a beszállítás terén is problémákkal küzdöttek. A szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végző vállalkozások válaszadói a szintén a kereslet/megrendelések számában és az árbevétel terén tapasztalták a legnagyobb visszaesést, de emellett egyik szempont mentén sem érték el az értékelés átlagai a 3-as értéket. Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységgel foglalkozó vállalkozások az alkalmazottak munkavégzési lehetőségeiben, ezzel együtt a megrendelések/megbízások teljesítésében és a folyamatban lévő vagy tervezett beruházásokban akadtak el a járványhelyzet miatt. A vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás a legrosszabb, 1-es értékkel minősítette az értékesítési lehetőségeket és az üzleti partnerekkel való kapcsolatot, de az árbevétel és a beruházások szempontjai is 2-es alatti átlagértékeket kaptak, ennek ellenére a likviditásukban és az alkalmazottak rendelkezésre állásában nem tapasztaltak változást. Az építőipar szintén a kereslet és az árbevétel terén érzékelte a legerőteljesebb visszaesést, de emellett a megbízások, megrendelések teljesítésére és a folyamatban lévő, vagy tervezett beruházások megvalósítására is negatívan hatott a járványhelyzet és következményei. A humán-egészségügyi, szociális ellátás területén működő vállalkozások válaszadói a felsorolt szempontok fele esetében értékelték átlagosan 2-es alatti értékekkel az egyes területeket, a legalacsonyabb értékek (1,5) az értékesítési lehetőségeket és az alkalmazottak munkavégzési lehetőségeit érintően születtek a válaszadás során. A felmérésben részt vevő információ, kommunikációs vállalkozások számára az elmúlt hónapok folyamatai kifejezetten negatív hatással voltak az, értékesítési lehetőségek, a kereslet/megrendelések számának, az árbevétel, az alkalmazottak munkavégzési lehetőségeinek, illetve a folyamatban lévő vagy tervezett beruházások alakulására, a többi szempontra pedig inkább negatív hatással volt a járványhelyzet az értékelések szerint.

6. táblázat: A „Milyen hatással van a járványhelyzet az alábbi területekre a vállalkozását illetően?” kérdésre adott értékelések átlaga a ágazatok és foglalkoztatotti létszámkategóriák szerint
(1=kifejezetten negatív hatással van – 5=kifejezetten pozitív hatással van), 2020

Ágazatok, létszámkategóriák	Értékesítési lehetőségek	Megrendelés k száma	Beszállítás	Árbevétel	Üzleti partnerekkel való kapcsolat	Alkalmazottak munkavégzési lehetőségei	Megbízások teljesítése	Munkaerő rendelkezésre állása	Likviditás	Beruházások
Feldolgozóipar	5,0	5,0	2,0	5,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kereskedelem	2,5	1,5	2,5	1,5	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5	1,5
Szakmai, tud., műszaki	2,7	2,0	2,7	2,0	2,3	2,7	2,3	2,3	2,7	2,3
Adminisztratív szolg.	2,3	2,5	2,7	2,5	2,3	2,0	2,0	2,3	2,7	2,0
Vendéglátás	1,0	2,3	3,0	1,7	1,0	3,0	2,3	2,0	3,0	1,7
Építőipar	2,3	1,8	2,0	1,8	2,8	2,0	1,8	2,0	2,3	1,8
Humán-eü, szoc.ellátás	1,5	1,7	2,5	1,7	2,5	1,5	2,0	2,5	2,0	1,7
Információ, komm.	1,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0
Egyéb szolgáltatás	1,0	1,4	1,0	1,6	2,3	1,0	1,4	1,8	1,5	1,3
Szórakoztatóipar	1,0	1,0	1,0	1,5	2,5	2,0	1,0		2,0	1,0
0 fő	1,8	1,6	2,2	1,6	2,0	2,2	1,9	2,2	2,0	1,6
1-9 fő	1,8	1,8	2,7	1,8	2,3	1,9	1,9	2,2	2,0	1,8
10-19 fő	1,7	2,0	2,0	1,8	2,7	2,4	1,8	2,0	3,3	1,4
20-49 fő	2,0	1,0	2,0	1,0	3,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,0
50-249 fő	5,0	5,0	2,0	5,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
250-499 fő	2,0	2,0	3,0	2,0	3,0	2,0	3,0	3,0	3,0	2,0

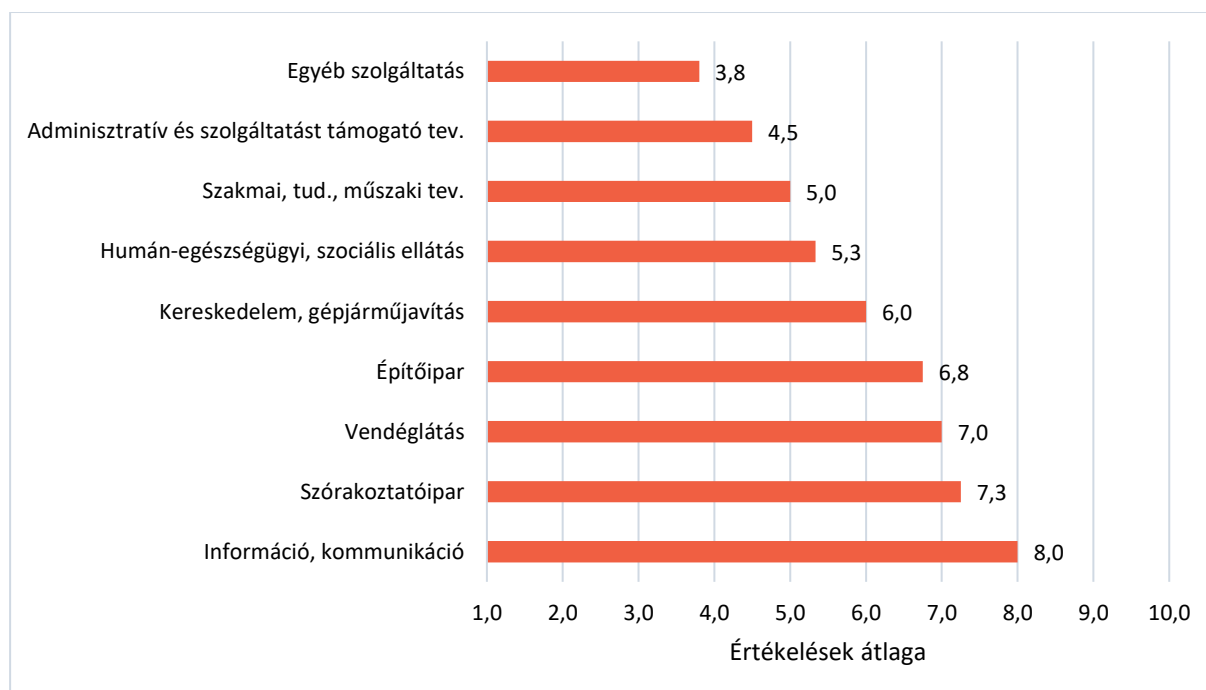
Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Az „Egyéb szolgáltatások” kategóriáját megjelölő válaszadók számára mindössze az üzleti partnerekkel való kapcsolat értékelése került 2-es átlag fölé, ahogy a szórakoztatóipar válaszadók is a felsorolt területek mindegyikén tapasztalták a válsághelyzet negatív hatását.

A létszámkategória szerint számolt értékek ebben az esetben is arról árulkodnak, hogy a vállalkozások sérülékenysége sokkal kevésbé függ a cégek méretétől, sokkal inkább a tevékenységük jellegétől (6. táblázat).

Az egyes ágazatok vállalkozói többségében inkább hatásosnak ítélték a kormányzati intézkedéseket, erre utalnak a tízfokozatú skála 5-ös érték feletti átlagai. Leginkább az információ, kommunikáció, a szórakoztatóipar és a vendéglátás képviselői vélték eredményesnek a gazdaságmentő eszközöket. A legkevésbé az egyéb szolgáltatás, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén működő cégek voltak elégedettek a kormányzati intézkedésekkel (23. ábra). Az eredmények azt mutatják, hogy a felmérésben résztvevők körében a válságkezelő eszközök a nehézségekkel küzdő vállalkozások egy része számára nem tudott segítséget nyújtani.

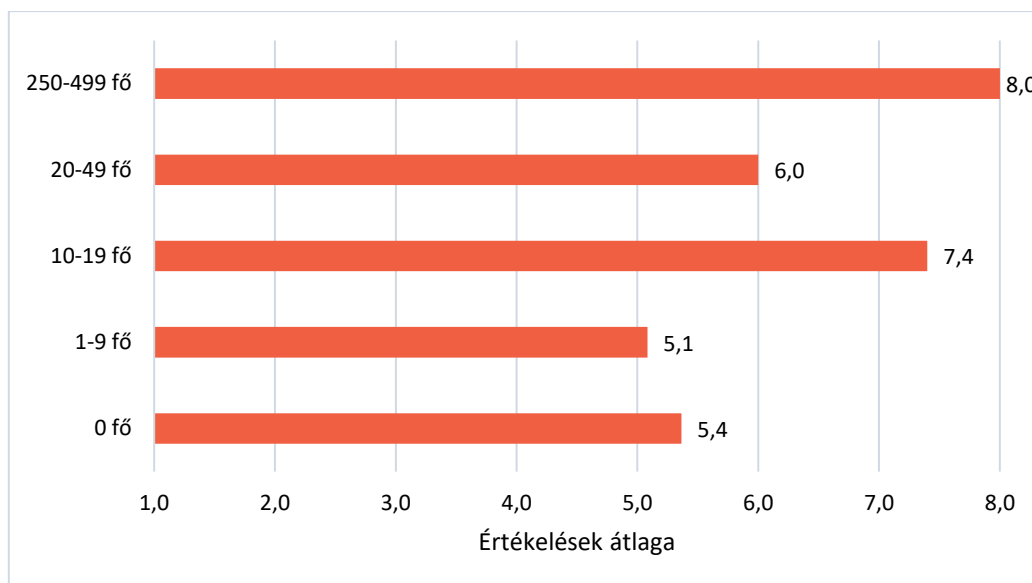
23. ábra: A „Hogyan értékelné a koronavírus-járvány nyomán kialakult gazdasági válság enyhítésére irányuló gazdaságpolitikai intézkedéseket?” kérdésre adott értékelések átlaga ágazatok szerint (1=Egyáltalán nem (volt) hasznos-10=Nagyon hasznos (volt)), 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A foglalkoztatotti létszámkategóriák alapján azt láthatjuk, hogy minden csoport átlagértékei 5-ös érték felettiek, vagyis inkább elégedettek voltak a kormányzati intézkedésekkel, ugyanakkor a nagyobb vállalatok megítélése vagy tapasztalata szerint hatásosabbnak bizonyultak a gazdaságmentő eszközök, mint a kisebbek számára. A legkevésbé elégedettek az egyéni vállalkozók (értékelés átlaga: 5,4), valamint az 1-9 fős vállalkozások voltak (értékelés átlaga: 5,1), míg a 250-499 főt foglalkoztató cég kifejezetten hatásosnak ítélte meg az intézkedéseket (24. ábra).

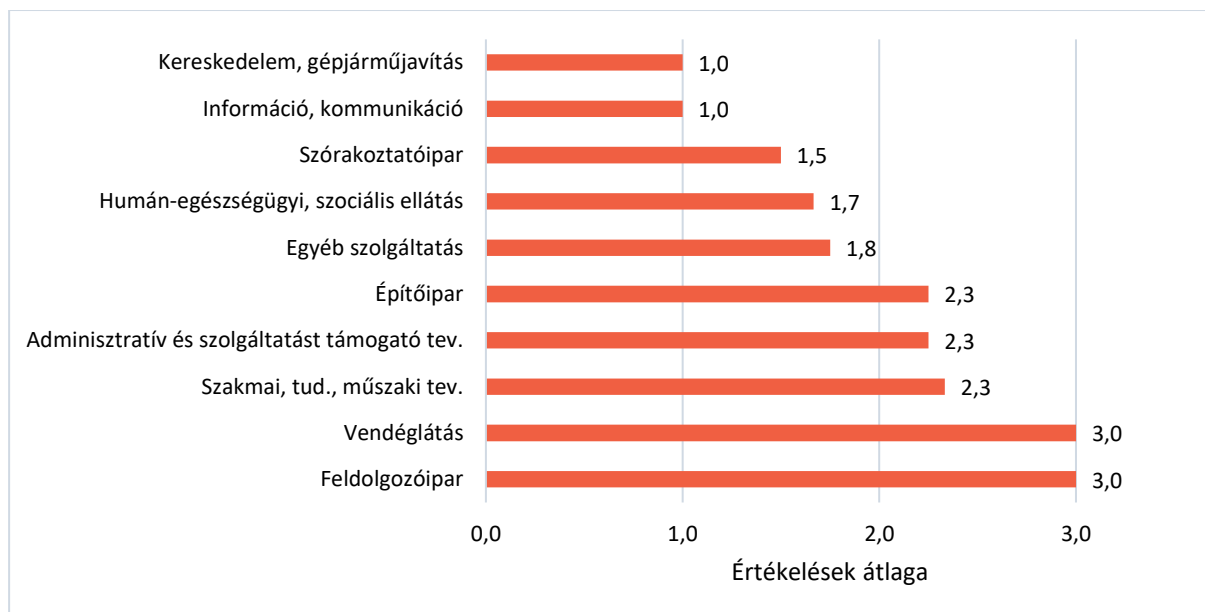
24. ábra: A „Hogyan értékelné a koronavírus-járvány nyomán kialakult gazdasági válság enyhítésére irányuló gazdaságpolitikai intézkedéseket?” kérdésre adott értékelések átlaga foglalkoztatotti létszámkategóriák szerint (1=Egyáltalán nem (volt) hasznos-10=Nagyon hasznos (volt)), 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

A közeljövőt illetően összességében szinte minden ágazat vállalkozási borúlátóak voltak, kivétel ezalól a vendéglátó vállalkozások és a feldolgozóipari cég, melynek vezetői, akik nem számítanak változásra az év hátralevő részében. A kereskedelem, gépjárműjavítás, illetve az információ, kommunikáció ágazatában tevékenykedő vállalkozások nagy nehézségekre készülnek a közeljövőben, de emellett a szórakoztatóipari, a humán-egészségügyi, szociális ellátó nagyobb, és az egyéb szolgáltatással foglalkozó cégek is 2-es alatti átlagértékekkel minősítették az elkövetkezendő időszakot. A többi ágazat vállalkozói kisebb nehézségekre készülnek az év hátralevő hónapjaiban (25. ábra).

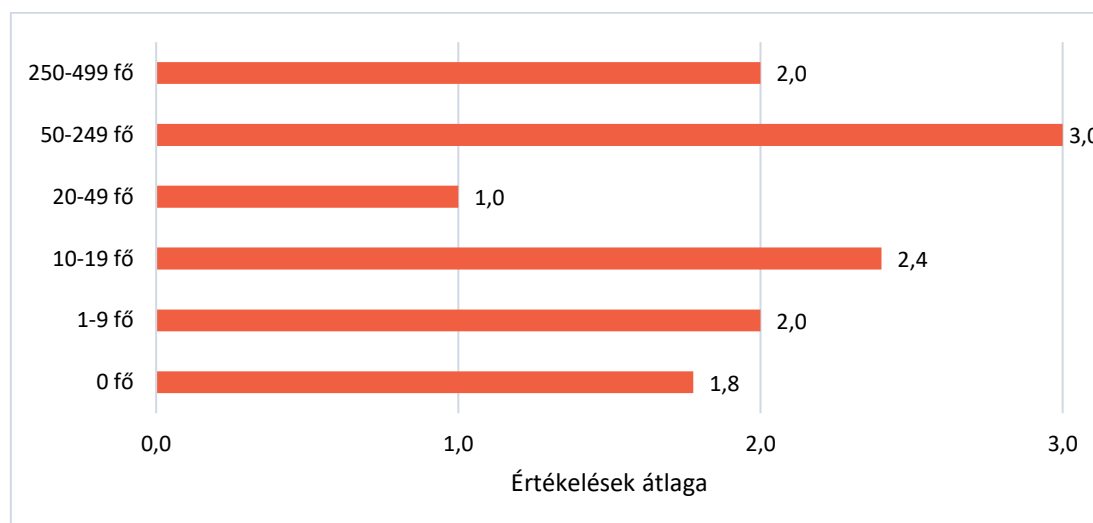
25. ábra: Az „Ön mire számít, összességében hogyan alakul a 2020-as év hátralevő része a vállalkozása működése szempontjából?” kérdésre adott értékelések átlagai ágazatok szerint (1=Nagy nehézségekre számítok – 5=Nagy javulásra számítok), 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

Vállalkozásméret szerint a legnagyobb nehézségekre a 20-49 fős cégek képviselője számít, melyet a 0 fős és az 1-9 fős cégek követnek (értékelések átlaga 1,8 és 2,0). A 10-19 fős vállalkozások átlagosan 2,4-es, az 50-249 fős szervezet pedig 3-as értéket jelölt meg az ötfokozatú skálán a kérdés megválaszolása során (26. ábra).

26. ábra: Az „Ön mire számít, összességében hogyan alakul a 2020-as év hátralevő része a vállalkozása működése szempontjából?” kérdésre adott értékelések átlagai foglalkoztatotti létszámkategóriák szerint (1=Nagy nehézségekre számítok – 5=Nagy javulásra számítok), 2020

Forrás: Saját szerkesztés, 2020

5 Összefoglalás

Jelen tanulmányban a COVID-19 járványügyi helyzet kapcsán bekövetkező válság gazdasági hatásait vizsgáltuk, különös tekintettel a munkaerőpiaci helyzetre, valamint a vállalkozások állapotára.

Legfontosabb megállapításaink az alábbiak voltak:

- Sülysápon a Nagykáti járáshoz, Pest megyéhez, Budapest, valamint az országos helyzethez hasonlóan néhány hét leforgása alatt jelentősen megnőtt a nyilvántartott álláskeresők száma, mely csökkenő tendenciával ugyan, de azóta is tart.
- Sülysápon különösen a közép-és felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalókat érintette az elbocsátási hullám. Bár az alacsony végzettséggel bíró álláskeresők létszámban jelentősebben reprezentáltak a statisztikában, az előző két csoporthoz képest arányaiban kevésbé nőtt körükben az álláskeresők száma.
- Az ingázó munkavállalók száma magas és azzal együtt, hogy inkább a magasabban kvalifikáltakat érinti a válsághelyzet, várható, hogy a továbbiakban is Sülysápon kívül keresnek munkalehetőségeket.
- A sülysápi vállalkozások csak mintegy ötöde tartozik olyan szektorokba, amelyeket igen jelentősen vagy jelentősen érintett a válsághelyzet. A cégnyilvántartás adatai alapján egyelőre nem tapasztalható, hogy a cégek nagyobb számban szűntek meg, azonban ez a helyzet változatlanságával vagy romlásával negatív irányba fordulhat.
- A leginkább kitett ágazatok azonnali elbocsátással, illetve a munkalehetőségek felfüggesztésével reagáltak a járványhelyzetre és a következtében hozott intézkedésekre. Ugyanakkor a válság elhúzódása olyan vállalkozásokat is nehéz helyzetbe hozhat, melyek nem a leginkább veszélyeztetett szektorokban működnek.
- A Kormány több intézkedést hozott a vállalkozások megsegítése érdekében ezek egyrésze minden vállalkozásra érvényes (pl. szociális hozzájárulási adó mérséklése, adóbevallási időszak határidejének átütemezése) és célzottan bizonyos feltételek alapján elérhető konstrukció (például NHP Hajrá! program a kis-és középvállalkozások számára).
- Az elérhető további források feltérképezése, valamint a felkészülés elindítása a 2021-2027-es uniós költségvetési ciklus forrásainak minél hatékonyabb elérésére a következő időszak feladata

A következő, III. munkarészben jelen dokumentum, valamint az I. feladatrész megállapításait követve a település vezetésével együttműködve kidolgozzuk a válság hatásait ellensúlyozó, illetve a további fejlődést megalapozó gazdaság-(re)vitalizációs és -fejlesztési programot, melyen belül meghatározzuk az önkormányzat számára a helyi gazdaság fejlesztése érdekében javasolt lépéseket.

6 Felhasznált források

Elektronikus cégnyilvántartás: e-cegjegyzek.hu, utolsó letöltés: 2020. augusztus 7.

Lechner Tudásközpont - Ingázók száma és céltelepülései

Magyar Nemzeti Bank: mnb.hu, utolsó letöltés: 2020. augusztus 7.

NFSZ – településsoros munkanélküliségi adatok

NFSZ – idősoros adatok – járások

NFSZ – idősoros adatok – megyei

NFSZ – idősoros adatok – országos

palyazat.gov.hu, utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.

Opten Kft. cégnyilvántartási adatbázisa, utolsó letöltés: 2020. augusztus 7.

Tájékoztató oldal a koronavírusról: koronavirus.gov.hu, utolsó letöltés: 2020. augusztus 7.

